

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародної економіки

**Освітньо-професійна
програма**

Галузь знань

Спеціальність

Спеціалізація

Міжнародна економіка

05 «Соціальні та поведінкові науки»

051 «Економіка»

«Міжнародна економіка»

Форма навчання: денна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Розвиток міжнародного інвестування в секторі металургійної
промисловості України»

(назва теми)

здобувача Муренко Вікторії Андріївни

(ПІБ, підпис)

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор, Руденко-
Сударєва Лариса Володимирівна

(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації
здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: д.е.н., професор Мозговий О.М

(підпис)

Київ 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»

Факультет Міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародної економіки

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	05 Соціальні та поведінкові науки
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	051 «Економіка»
СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ	«Міжнародна економіка»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант) освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка»

_____ Столярчук Я.М.
(підпис) (ініціали, прізвище)
« _____ » _____ 20__ р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри міжнародних фінансів

_____ Мозговий О.М.
(підпис) (ініціали, прізвище)
« _____ » _____ 20__ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Муренко Вікторії Андріївни
(прізвище, ім'я, по батькові)
денної форми навчання
очної (денної), заочної, дистанційної

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему: «Розвиток міжнародного інвестування в секторі металургійної промисловості України»

Тему затверджено наказом ректора Університету від «10» 02_2022 р. № 182-ст.

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах:
ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	Теоретико-методичні аспекти дослідження міжнародного інвестування <i>(назва розділу)</i>
Розділ 2	Аналітична оцінка міжнародного інвестування в секторі металургійної промисловості України <i>(назва розділу)</i>
Об'єкт дослідження:	процес розвитку сучасного сектору металургійної промисловості як об'єкту міжнародного інвестування.
Предмет дослідження:	сучасні напрями, тренди і механізми міжнародного інвестування в секторі металургійної промисловості України.
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	визначити можливі шляхи реалізації міжнародного інвестування в сектор металургійної промисловості України на основі аналітичної оцінки сучасних трендів, напрямів, тенденцій та особливостей світових інвестиційних процесів.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети: У розділі 1

визначити економічну сутність та види інвестицій;

провести аналіз сучасних напрямів, тенденцій та особливостей міжнародного інвестування;

дослідити вплив глобальних стратегічних трендів, що визначають розвиток прямих іноземних інвестицій.

У розділі 2

проаналізувати сучасний стан металургійної промисловості в Україні як потенційного середовища для залучення міжнародних інвестицій;

охарактеризувати вплив міжнародного інвестування в секторі металургійної промисловості України на прикладі ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»;

окреслити ймовірні шляхи оптимізації міжнародного інвестування в сектор металургійної промисловості України.

Завдання підготував науковий керівник

(підпис)

« _____ » 20__ р.

(ініціали, прізвище)

Завдання одержав здобувач

(підпис)

« _____ » 20__ р.

Муренко Вікторії Андріївни

(ініціали, прізвище)

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 69 сторінок, 4 таблиці, 15 рисунків, список використаних джерел з 71 найменувань, 2 додатки.

«Розвиток міжнародного інвестування в секторі металургійної промисловості України»

(назва кваліфікаційної бакалаврської роботи)

Об'єктом дослідження є процес розвитку сучасного сектору металургійної промисловості як об'єкту міжнародного інвестування.

Предметом дослідження є сучасні напрями, тренди і механізми міжнародного інвестування в секторі металургійної промисловості України.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – визначити можливі шляхи реалізації міжнародного інвестування в сектор металургійної промисловості України на основі аналітичної оцінки сучасних трендів, напрямів, тенденцій та особливостей світових інвестиційних процесів.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі завдання:

- визначити економічну сутність та види інвестицій;
- провести аналіз сучасних напрямів, тенденцій та особливостей міжнародного інвестування;
- дослідити вплив глобальних стратегічних трендів, що визначають розвиток прямих іноземних інвестицій;
- проаналізувати сучасний стан металургійної промисловості в Україні як потенційного середовища для залучення міжнародних інвестицій;
- охарактеризувати вплив міжнародного інвестування в секторі металургійної промисловості України на прикладі ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»;
- окреслити ймовірні шляхи оптимізації міжнародного інвестування в сектор металургійної промисловості України.

Практичне значення отриманих результатів. Дане дослідження розглядає особливості української металургійної промисловості саме у воєнний час.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2022.

Рік захисту роботи 2022.

Ключові слова: міжнародна корпорація, металургійна галузь, інвестиції, інвестиційний потенціал, міжнародне інвестування.

В і д г у к
про кваліфікаційну бакалаврську роботу
Муренко Вікторії Андріївни
на тему: «Розвиток міжнародного інвестування
в секторі металургійної промисловості України »

Актуальність теми зумовлена необхідністю визначити можливі шляхи реалізації міжнародного інвестування в сектор металургійної промисловості України на основі аналітичної оцінки сучасних трендів, напрямів, тенденцій та особливостей світових інвестиційних процесів. Крім того у воєнний та післявоєнний час проблема залучення міжнародних інвестицій в даний сектор є вкрай важливою і додатково актуалізує тему роботи.

Позитивні риси кваліфікаційної бакалаврської роботи: автором проаналізовано окремі теоретичні підходи щодо сутності інвестування, визначено економічну сутність та види інвестицій; зроблено спробу щодо аналізу сучасних напрямів, тенденцій та особливостей міжнародного інвестування, а також виявлення глобальних стратегічних трендів, що визначають розвиток прямих іноземних інвестицій.

Наявність самостійних розробок автора: проаналізовано сучасний стан металургійної промисловості в Україні як потенційного середовища для залучення міжнародних інвестицій. На прикладі ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» показано вплив міжнародного інвестування в секторі металургійної промисловості України.

Наявність недоліків: робота має низку резервів в частині пошуку, формування масивів, графічної інтерпретації й аналітичної оцінки як теоретичних так і статистичних даних щодо обсягів інвестування сектору металургії. Теоретичні підходи до виявлення сутності та механізмів міжнародного інвестування носять обмежений характер внаслідок мінімального використання рекомендованої науковим керівником літератури. Автором дещо обмежено розкрито власний креативний потенціал і власні наукові позиції. Основні недоліки виправлено в процесі консультацій та доопрацювання роботи.

Повний звіт подібності, який був згенерований Системою виявлення і запобігання плагіату щодо роботи показав Коефіцієнт подібності 1:24.4; Коефіцієнт подібності 2:13.6, що надає підстави для допуску роботи до захисту.

Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи та її допущення до захисту перед ЕК: поставлені цілі і завдання бакалаврської роботи Муренко В. А. реалізовано, робота в цілому відповідає вимогам до кваліфікаційних робіт бакалаврського рівня і може бути рекомендована до захисту перед ЕК.

Науковий керівник

д. е. н., професор Руденко-Сударєва Л. В.

07 червня 2022 року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТУВАННЯ	10
1.1. Економічна сутність та види інвестицій.....	10
1.2. Аналіз сучасних напрямів, тенденцій та особливостей міжнародного інвестування.....	16
1.3. Вплив глобальних стратегічних трендів, що визначають розвиток прямих іноземних інвестицій.....	27
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В СЕКТОРІ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ.....	34
2.1. Сучасний стан металургійної промисловості в Україні як середовища для залучення міжнародних інвестицій.....	34
2.2. Вплив міжнародного інвестування в секторі металургійної промисловості України на прикладі ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»	45
2.3. Шляхи відновлення міжнародного інвестування в сектор металургійної промисловості України.....	53
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	64
ДОДАТКИ.....	71

ВСТУП

Ефективне функціонування будь-якої галузі промисловості країни – це не тільки виробництво продукції, її наявність на внутрішньому ринку та її експорт, але й стабільне поповнення бюджету сплатою податків, зборів й платежів та соціальні аспекти: наявність робочих місць, стабільність їх доходу, високий рівень заробітної плати тощо.

Однією з першочергових задач, що стоять перед підприємствами, є забезпечення належного рівня конкурентоспроможності, а також підвищення його рівня для досягнення надійного рівня функціонування та отримання стабільного та регулярного прибутку. Виробнича та економічна діяльність підприємств що працюють в умовах високого рівня невизначеності і непередбачуваності змін зовнішнього середовища, потребує перегляду встановлених позицій управління, розподілення ресурсів, об'ємів випуску, каналів збуту продукції.

Динаміка економічного розвитку країни протягом 2012-2021 років демонструє, інвестицій в основний капітал (промисловий, науковий, інфраструктурний, людський) не вистачає для досягнення мети зростання країни та виводу її з кризи. Насправді ж розмови про інвестиції в реальний сектор виробництва залишаються лише розмовами.

Так як ми розглядаємо тему міжнародного інвестування у металургійну промисловість України, то необхідно проаналізувати й ступінь дослідженості саме цієї проблеми. Так, питання міжнародного інвестування у металургійну промисловість України досліджували такі дослідники, як Скоробагатова Н.Є. [31], Небилиця В.С., Пригара І.О., Новикова І.В. [25], Вороніна А.В., Єфимова Я.Д. [6], Коваль В.В., Кривоногова І.Г., Мужайло В.Д. [16] та інші. Однак усі наявні на даний момент дослідження розглядали довоєнну Україну, тому не можуть бути актуальними. Дане дослідження розглядає особливості української металургійної промисловості саме у воєнний час.

Мета дослідження – визначити можливі шляхи реалізації міжнародного інвестування в сектор металургійної промисловості України на основі аналітичної

оцінки сучасних трендів, напрямів, тенденцій та особливостей світових інвестиційних процесів.

Для досягнення поставленої мети, перед дослідженням були визначені наступні завдання:

- визначити економічну сутність та види інвестицій;
- провести аналіз сучасних напрямів, тенденцій та особливостей міжнародного інвестування;
- дослідити вплив глобальних стратегічних трендів, що визначають розвиток прямих іноземних інвестицій;
- проаналізувати сучасний стан металургійної промисловості в Україні як потенційного середовища для залучення міжнародних інвестицій;
- охарактеризувати вплив міжнародного інвестування в секторі металургійної промисловості України на прикладі ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»;
- окреслити ймовірні шляхи оптимізації міжнародного інвестування в сектор металургійної промисловості України.

Об'єкт дослідження – процес розвитку сучасного сектору металургійної промисловості як об'єкту міжнародного інвестування.

Предмет дослідження – сучасні напрями, тренди і механізми міжнародного інвестування в секторі металургійної промисловості України.

Методичну основу наукового дослідження складають загальнонаукові прийоми досліджень і спеціальні методи, що ґрунтуються на сучасних наукових засадах управлінської, економічної і споріднених з ними наук. У дипломній роботі використовуються різні методи, а саме: історичні, монографічні, логічні, абстрактні, структурно-економічні, статистичні, математичні, розрахункові та ін. За допомогою цих методів відбувається обробка даних, аналіз літератури, теоретичний аналіз і синтез, моделювання, класифікація, індукції і дедукції, методи спостереження і збору даних, угруповання, порівняння та ін.

Робота складається з вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел. У роботі наявні 4 таблиці, 15 рисунків, 2 додатки, 71 використане джерело. Робота розміщена на 69 сторінках.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

1.1. Економічна сутність та види інвестицій

Термін "інвестиції" має походження від латинського "invest", що означає "вкладати".

Інвестиції можна представити як вкладення капіталу у всіх його проявах для отримання його зростання у майбутньому періоді, можливості одержати поточний дохід або вирішити певні соціальні завдання. Але збільшення обсягу капіталу має достатньо компенсувати інвестору відмову від альтернативного використання своїх коштів.

У економічній енциклопедії наведено наступне визначення: «інвестиції — довготермінові вкладення капіталу в різні сфери та галузі народного господарства всередині країни та за її межами з метою привласнення прибутку» [11, с. 630]. На думку У. Шарпова, як зазначено у праці Данилова О.Д. та ін., «інвестиції – це довгострокові вкладення капіталу у підприємницьку діяльність з метою одержання певного доходу (прибутку)» [8, с. 63].

Проте Т. В. Майорова (як зазначає у своєму дослідженні Я.Д. Крупка) визначила, що «інвестиція (від лат. invest, вкладення коштів) – господарська операція, яка передбачає придбання основних фондів, нематеріальних активів, корпоративних прав та цінних паперів в обмін на кошти або майно» [20, с.28]. Узагальнюючи декілька визначень можна сформулювати більш чіткіше поняття, отже інвестиції – це активи, які отримуються підприємством з метою збільшення певного прибутку (відсотків, дивідендів, тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для підприємства (інвестора).

Інвестиції в цінні папери зазвичай називають портфельними, а капітальні вкладення, як правило, називаються інвестиціями у реальні активи. Ці типи інвестицій відіграють величезну роль економіці.

В науковій літературі представлено велику кількість досліджень щодо можливої систематизації інвестицій, зокрема такими авторами як Бланк І.А., Бураковський І.О., Коломіна М.Є., Крупка Я.Д. та ін.

На думку М. Є. Коломіної інвестиції в реальні активи можна класифікувати таким чином [18]:

– інвестиції з метою підвищення ефективності, які покликані створити умови для скорочення витрат за допомогою заміни обладнання, розвитку персоналу або пересування виробничих потужностей у регіони, де виробництво вигідніше;

– інвестиції у розширення виробництва. Метою цього виду інвестицій є збільшення можливостей виробництва товарів для наявних ринків у межах існуючих виробництв;

– інвестиції в нові виробництва, які покликані забезпечити організацію нових підприємств для випуску нових товарів або вийти підприємству на нові ринки збуту;

– інвестиції для задоволення вимог державних органів управління. Цей вид інвестицій необхідний, якщо підприємству необхідно задовольняти вимоги державної влади у сфері економічних стандартів, безпечної продукції, інших умов діяльності.

Підставою запровадження такої класифікації інвестицій є різнорівневий ризик, з яким вони пов'язані. Відносини між видом інвестицій та показником ризику визначається рівнем невизначеності реакції ринку.

Відомо, що створення нового виробництва, мета якого полягає у випуску нового продукту, має найбільший рівень невизначеності, коли підвищення ефективності виробництва відомого на ринку товару має низьку небезпеку негативних наслідків інвестування.

Ринкова економіка не дозволяє здійснювати інвестиції як вільну форму діяльності фірми, маючи на увазі, що фірма може здійснювати або не здійснювати такі операції. Відсутність інвестицій часто має наслідком втрати конкурентних позицій. Тому багато авторів ділять інвестиції на такі групи:

– пасивні інвестиції. Даний вид інвестицій забезпечує підтримку показників прибутковості вкладень у функціонування цієї фірми за допомогою оновлення обладнання, підготовки нових співробітників тощо;

– активні інвестиції. Даний вид інвестицій забезпечує зростання конкурентоспроможності фірми та збільшення прибутку за допомогою впровадження нової технології, випуску нової продукції, виходу на нові ринки збуту.

Початковими інвестиціями чи нетто-інвестиціями називають інвестиції, пов'язані з заснуванням чи покупкою підприємства. Брутто-інвестиції включають нетто-інвестиції та реінвестиції.

Інвестиції у підприємницьку інфраструктуру реалізуються у різних видах. Тому для аналізу та планування інвестицій І. А. Бланк класифікує інвестиції за такими ознаками (рис. 1.1). [3]:

- а) за об'єктом вкладень коштів - фінансові та реальні інвестиції;
- б) за характером участі в інвестуванні - непрямі та прямі інвестиції.

І. А. Бланк під прямими інвестиціями розуміє «безпосередню участь інвестора у виборі об'єктів інвестування та вкладення коштів» [3]. Її реалізують, як правило, підготовлені інвестори, які мають достатню інформацію про об'єкт і добре використовують механізм інвестування.

Непрямі інвестиції можна визначити, як інвестування, «опосередковане іншими особами (інвестиційними чи іншими фінансовими посередниками)» [3];

- в) за періодом інвестування - довгострокові та короткострокові інвестиції.

Короткострокові інвестиції мають період вкладення капіталу терміном, трохи більше 1 року, довгострокові інвестиції мають період вкладення капіталу термін понад рік;

- г) за рівнем інвестиційного ризику виділяють такі види активів:

Безризикові, які характеризують вкладення активів в об'єкти, які не мають реального ризику втрати коштів або потенційного доходу та майже гарантують отримання розрахункової реальної суми інвестиційного доходу.

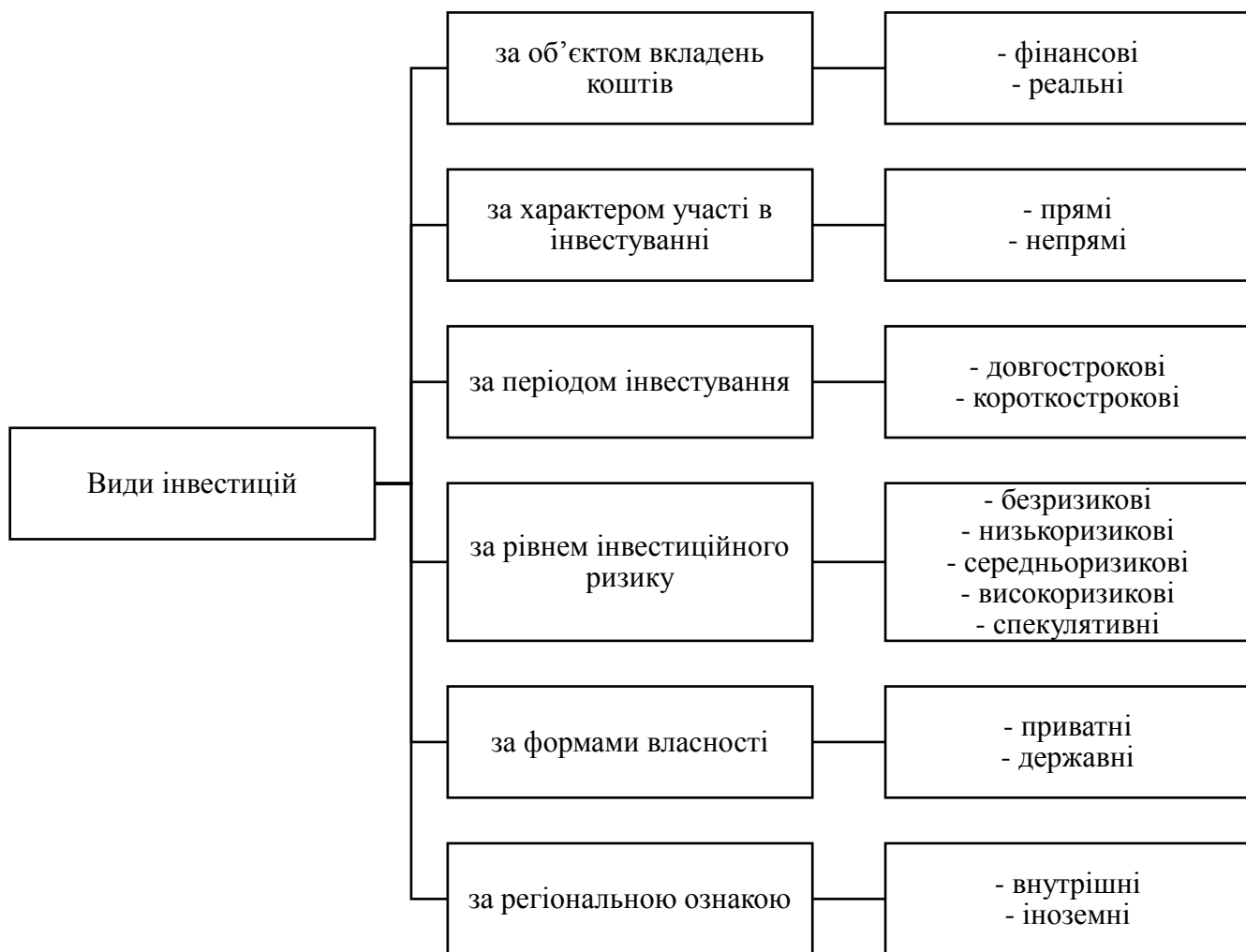

Рис. 1.1. Класифікація інвестицій

Джерело: складено автором на основі [3]

Низькоризикові інвестиції характеризують вкладення активів в об'єкти, ризик за якими відчутно нижчий від середньоринкового.

Середньоризикові інвестиції характеризують вкладення активів у об'єкти, ризик якими майже відповідає середньоринковому.

Високоризикові інвестиції характеризують вкладення активів в об'єкти, ризик за якими вищий за середньоринковий.

Спекулятивні інвестиції відбивають вкладення активів у досить ризикові інвестиційні проекти, які передбачають високий рівень доходу;

д) за формами власності - приватні та державні.

І.А. Бланк характеризує приватні інвестиції, як «вкладення коштів, що здійснюються громадянами, а також підприємствами недержавних форм власності,

насамперед колективних», а державні інвестиції «здійснюють центральні та місцеві органи влади та управління за рахунок коштів бюджетів, позабюджетних фондів та позикових коштів, а також державні підприємства та установи за рахунок власних та позикових коштів» [3];

е) за регіональною ознакою - інвестиції всередині країни та за кордоном.

Під інвестиціями всередині країни мають на увазі вкладення коштів резидентами в об'єкти, розміщені у територіальних межах країни.

Під іноземними інвестиціями розуміють вкладення коштів нерезидентами в об'єкти, які знаходяться у територіальних межах країни.

Процес здійснення інвестицій є інвестиційною діяльністю підприємства, яка є одним з найважливіших об'єктів фінансового управління. Інвестиційна діяльність характеризує процес обґрунтування та реалізації найбільш ефективних форм вкладення капіталу, спрямованих на розширення економічного потенціалу підприємства.

Головна мета інвестиційної діяльності - це можливість здійснення більш ефективних форм вкладення активів (коштів), які спрямовані на збільшення економічного потенціалу підприємства. Зміст інвестиційної політики підприємства формується з урахуванням цієї мети. Інвестиційна політика є частиною загальної фінансової стратегії підприємства, що полягає у реалізації більш ефективних форм фінансових та реальних інвестицій для розширення економічного потенціалу господарської діяльності та досягнення вищих темпів його розвитку.

Реальні інвестиції – основні у більшості підприємств. Це наголошує на актуальності підвищення рівня управління даними інвестиціями. Реальні інвестиції можуть здійснюватися організаціями у різних формах, основними з яких, на думку І. А. Бланка, є (табл. 1.1) [3]:

Форми здійснення реальних інвестицій

Форма здійснення	Особливості
Придбання майнових комплексів	Це інвестиційна операція великих підприємств з метою диверсифікації діяльності та забезпечення «ефекту синергізму», що полягає у зростанні сукупної вартості активів підприємств за рахунок більш ефективного використання їх загального потенціалу, взаємного доповнення виробництв та асортименту продукції, зниження витрат, спільного використання збутової мережі на різних ринках та інших аналогічних факторів.
Нове будівництво	До такого варіанту інвестування підприємство вдається з метою збільшення масштабів діяльності у майбутньому на основі розширення виробництва чи диверсифікації.
Реконструкція	Ця інвестиційна операція пов'язана з перетвореннями з урахуванням вимог науково-технічного прогресу. Дану операцію реалізують за допомогою комплексного плану реконструкції підприємства з метою впровадження ресурсозберігаючих технологій, зростання його виробничого потенціалу, підвищення якості продукції, що випускається тощо.
Модернізація	Модернізація полягає у приведенні активної частини основних виробничих фондів у стан, що відповідає сучасному рівню реалізації технологічних процесів.
Інноваційне інвестування у нематеріальні активи (НМА)	Інноваційні інвестиції у НМА здійснюються у двох формах: 1) шляхом придбання готової науково-технічної продукції та інших прав; 2) шляхом розробки нової науково-технічної продукції (як у рамках самого підприємства, так і на його замовлення). Здійснення такого інвестування дозволяє суттєво підвищити технологічний потенціал підприємства у всіх сферах його діяльності.

Форма здійснення	Особливості
Інвестування приросту запасів матеріальних оборотних активів	Воно спрямоване на розширення обсягу використовуваних оборотних активів підприємства, забезпечує необхідну пропорційність (збалансованість) у розвитку необоротних та оборотних активів. Необхідність цієї форми інвестування пов'язана з тим, що будь-яке розширення виробничого потенціалу визначає можливість випуску додаткового обсягу продукції. Однак вона може бути реалізована лише за відповідного розширення обсягу матеріальних оборотних активів окремих видів (запасів сировини, матеріалів, напівфабрикатів тощо).
Інвестування в інтелектуальну власність	Придбання патентів чи об'єктів авторського права також доцільно віднести до реальних інвестицій.

Джерело: складено автором на основі [3]

Крім того зараз можна виокремлювати новіші форми. У таблиці 1.1 ми бачимо перелічені форми здійснення реальних інвестицій. Дослідивши основні форми здійснення реальних інвестицій, доцільно перейти до аналізу сучасних тенденцій міжнародного інвестування.

1.2. Аналіз сучасних напрямів, тенденцій та особливостей міжнародного інвестування

З початку XXI століття основна тенденція міжнародного інвестування пов'язана з формуванням глобального конкурентного середовища з позицій транснаціоналізації. При цьому транснаціоналізація веде до небувалого рівня взаємозалежності між країнами [34]. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) мали в цілому тенденцію до зменшення протягом 2011-2020 рр. (рис. 1.2).

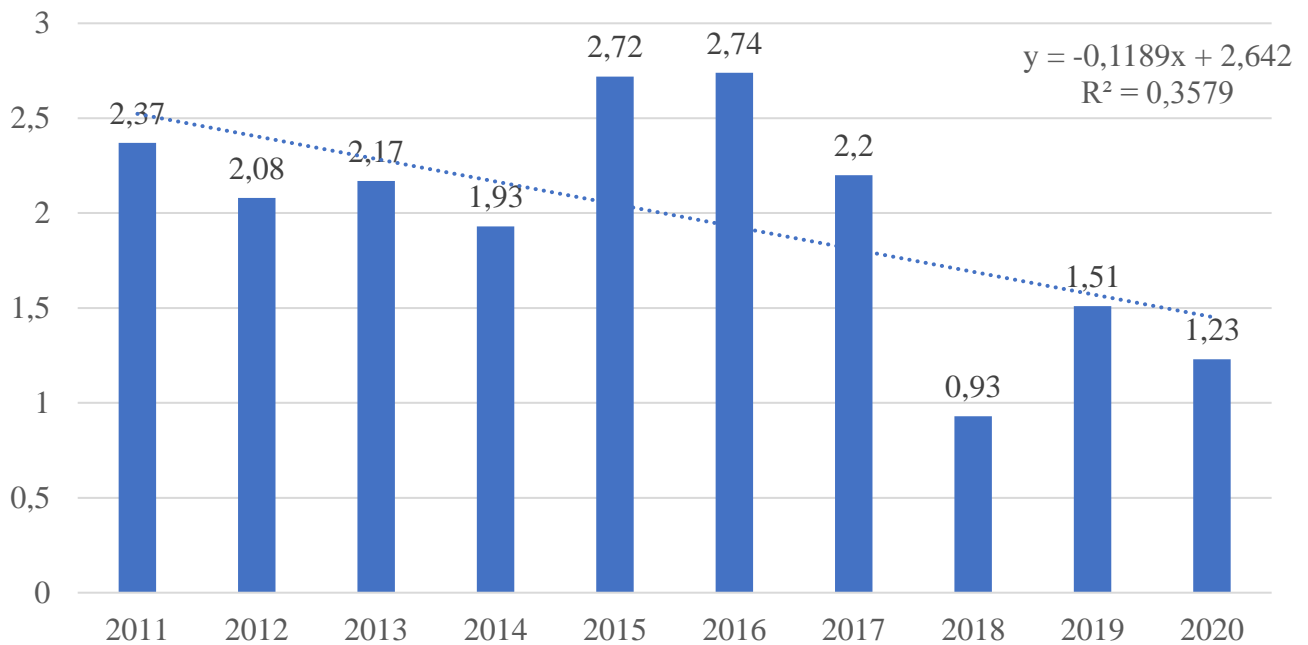

Рис. 1.2. Прямі іноземні інвестиції протягом 2011-2020 рр., трлн. дол.

Джерело: [52]

Останні декілька років процеси міжнародного інвестування перебували під впливом негативних світових подій, основними тригерами яких стали , зокрема пандемія COVID-19 та численні військові конфлікти, у тому числі між РФ та Україною, Армєнією та Азербайджаном, Палестиною та Ізраїлем, Китаєм та Тайванем, санкції щодо РФ та відповідні контрсанкції щодо країн ЄС, вихід глобальних компаній з ринку РФ.

Протягом 2020-2021 років на міжнародне інвестування та інвестиційний клімат багатьох країн та галузей виробництва найбільший вплив мала пандемія COVID-19, внаслідок якої у березні 2020 року багато країн закрили свої кордони, виробництво призупинилося та світова економіка зазнала значних втрат.

Пандемія COVID-19 викликала в 2020 різке падіння глобальних прямих іноземних інвестицій (ПІІ), що відкотилися в результаті на рівень 2005 року. Криза вплинула на найбільш продуктивні види інвестицій, а саме на інвестиції з нуля (greenfield investment) в промислові та інфраструктурні проекти. Це означає, що серйозно постраждало міжнародне виробництво – локомотив глобального економічного зростання та розвитку.

Криза звела нанівець прогрес у скороченні інвестиційного розриву, досягнутий після ухвалення ЦСР (цілей стійкого розвитку). Це вимагає нових зобов'язань та потужного ривку інвестицій та фінансування для виконання ЦСР.

Глобальні потоки ПІ впади у 2020 році на 35% до 1 трлн дол. з 1,5 трлн дол. у попередньому році. У всьому світі обмежувальні заходи у відповідь на пандемію COVID-19 уповільнили започатковані інвестиційні проекти, а перспективи спаду змусили багатонаціональні підприємства (БНП) переоцінити нові проекти. Падіння мало велике відхилення у бік розвинених країн, де ПІ впади на 58%, частково через корпоративну реструктуризацію та внутрішньофірмові фінансові потоки. У країнах, що розвиваються, ПІ скоротилися на більш помірні 8 %, переважно завдяки стійкості їхніх потоків у Азії. В результаті на країни, що розвиваються, припадало дві третини світових ПІ, порівняно з трохи менше половини в 2019 році (рис. 1.3) [72, с. 2].

Рис. 1.3. Приплив ПІ у всьому світі та за групами країн у 2007–2020 роках (млрд дол. і %)

Джерело: [72, с. 2]

Динаміка ПІІ різко контрастувала з динамікою нових проектів, в яких на країни, що розвиваються, лягла основна тяжкість інвестиційного спаду. У цих країнах кількість нещодавно оголошених інвестицій з нуля скоротилася на 42%, а кількість міжнародних угод із фінансування проектів, важливих для інфраструктури, – на 14%. При цьому в розвинених країнах скорочення інвестицій у нові підприємства становило 19%, а міжнародне проектне фінансування зросло на 8%. Інвестиції в нові підприємства та фінансування проектів мають вирішальне значення для розвитку виробничого потенціалу та інфраструктури, а значить і для перспектив сталого відновлення.

Спад показали всі складові ПІІ. Загальне скорочення активності у нових проектах у поєднанні із уповільненням міжнародних злиття та поглинання призвело до падіння потоків інвестицій в акціонерний капітал більш ніж на 50%. Оскільки прибуток БНП знизився в середньому на 36%, реінвестовані доходи закордонних філій — важлива частина ПІІ у звичайні роки – також знизилася.

Найбільший вплив на глобальні ПІІ пандемія справила у першій половині 2020 року. У другому півріччі міжнародні злиття та поглинання та міжнародне проектне фінансування показали значне пожвавлення. Але інвестиції в нові підприємства, які важливіші для країн, що розвиваються, протягом 2020 року і в першому кварталі 2021 року, як і раніше, демонстрували знижувальну тенденцію.

Країни, що розвиваються, пережили кризу краще, ніж розвинені. Однак у регіонах, що розвиваються, і країнах з перехідною економікою приплив ПІІ порівняно більшою мірою постраждав від впливу пандемії на інвестиції у виробництва, пов'язані з глобальними ланцюжками створення вартості, туризм та видобувні галузі. Відмінності між регіонами також викликані асиметрією наявного бюджетного простору розгортання заходів економічної підтримки.

Падіння припливу ПІІ в регіонах, що розвиваються, було нерівномірним: -45% в Латинській Америці і Карибському басейні і -16% в Африці. Навпаки, в Азії приплив зріс на 4%, внаслідок чого у 2020 році на цей регіон припадала половина світових ПІІ. У країнах із перехідною економікою ПІІ скоротилися на 58% [72].

Пандемія ще більше зменшила ПІІ у країнах зі структурно слабкою та вразливою економікою. Хоча в найменш розвинених країнах (НРК) приплив ПІІ залишався стабільним, число новостворених підприємств скоротилося вдвічі, а кількість операцій із фінансування міжнародних проектів — на третину. Також скоротився приплив ПІІ в малих острівних державах, що розвиваються, на 40 %, як і в країнах, що розвиваються, що не мають виходу до моря, на 31 %.

У Європі приплив ПІІ зменшився на 80%, тоді як у Північній Америці його падіння було не настільки різке (–42 %). Сполучені Штати залишалися найбільшою приймаючою ПІІ країною, за ними слідував Китай (рис. 1.4).

2020 року БНП розвинених країн скоротили свої закордонні інвестиції на 56% до 347 млрд дол. — найнижчого значення з 1996 року. В результаті їхня частка у світовому вивезенні ПІІ впала до рекордно низького рівня, 47%. Як і у разі припливу, скорочення капіталовкладень найбільших країн-інвесторів посилювалося високою волатильністю інвестицій через проміжні юрисдикції. Сукупний відтік інвестицій європейських БНП знизився на 80% до 74 млрд доларів. У Нідерландах, Німеччині, Ірландії та Сполученому Королівстві спостерігалось скорочення відтоку інвестицій. У Сполучених Штатах воно залишився на рівні 93 млрд. доларів. Інвестиції японських БНП — найбільших зовнішніх інвесторів останні два роки — знизилися вдвічі, до 116 млрд доларів.

Відтік інвестицій із країн із перехідною економікою, пов'язане переважно з діяльністю російських видобувних БНП, що також різко скоротилося втричі.

Обсяг зарубіжних інвестицій БНК країн, що розвиваються, знизився на 7%, досягнувши 387 млрд доларів. Відтік інвестицій латиноамериканських БНП перейшов у негативну зону, склавши –3,5 млрд дол., через відтік інвестицій БНП Бразилії та скорочення інвестицій БНП Мексики та Колумбії. При цьому відтік ПІІ з Азії збільшилося на 7% до 389 млрд дол., тому Азія стала єдиним регіоном, у якому відбулося його зростання. Воно було обумовлене високим відтоком ПІІ з Гонконгу (Китай) та Таїланду. Відтік ПІІ Китаю стабілізувався на рівні 133 млрд дол., і таким чином країна стала найбільшим інвестором у світі (рис. 1.4).

Розширення китайських БНП і розпочаті проекти ініціативи «Пояс і шлях» стали основою відтоку капіталу в 2020 році.

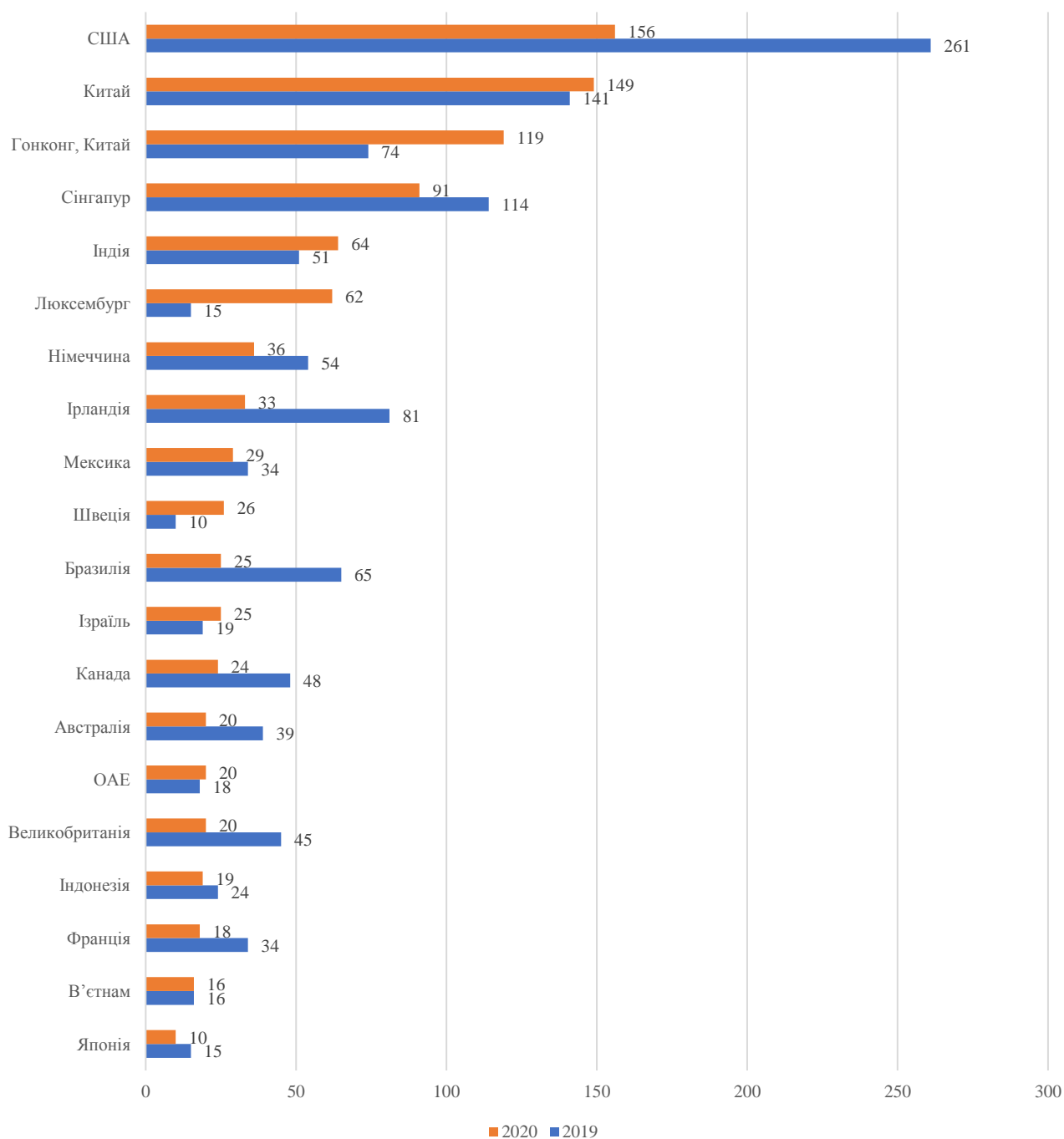

Рис. 1.4. Приплив ПІІ у 20 найбільших приймаючих країнах в 2019 і 2020 рр., млрд. дол.

Джерело: [72, с. 4]

У 2021 році глобальні потоки ПІІ досягнули нижньої точки спаду, в результаті чого прогнозується їх подальше частково відігравання втрат, збільшення

на 10–15 %. І після цього ПІІ залишаться приблизно на 25 % нижче за рівень 2019 року і більш ніж на 40% нижче за недавній пік 2016 року. Нинішні прогнози показують подальше зростання у 2022 році, яке, по верхньому кордону прогнозів, може повернути ПІІ на рівень 2019 року в 1,5 трлн доларів.

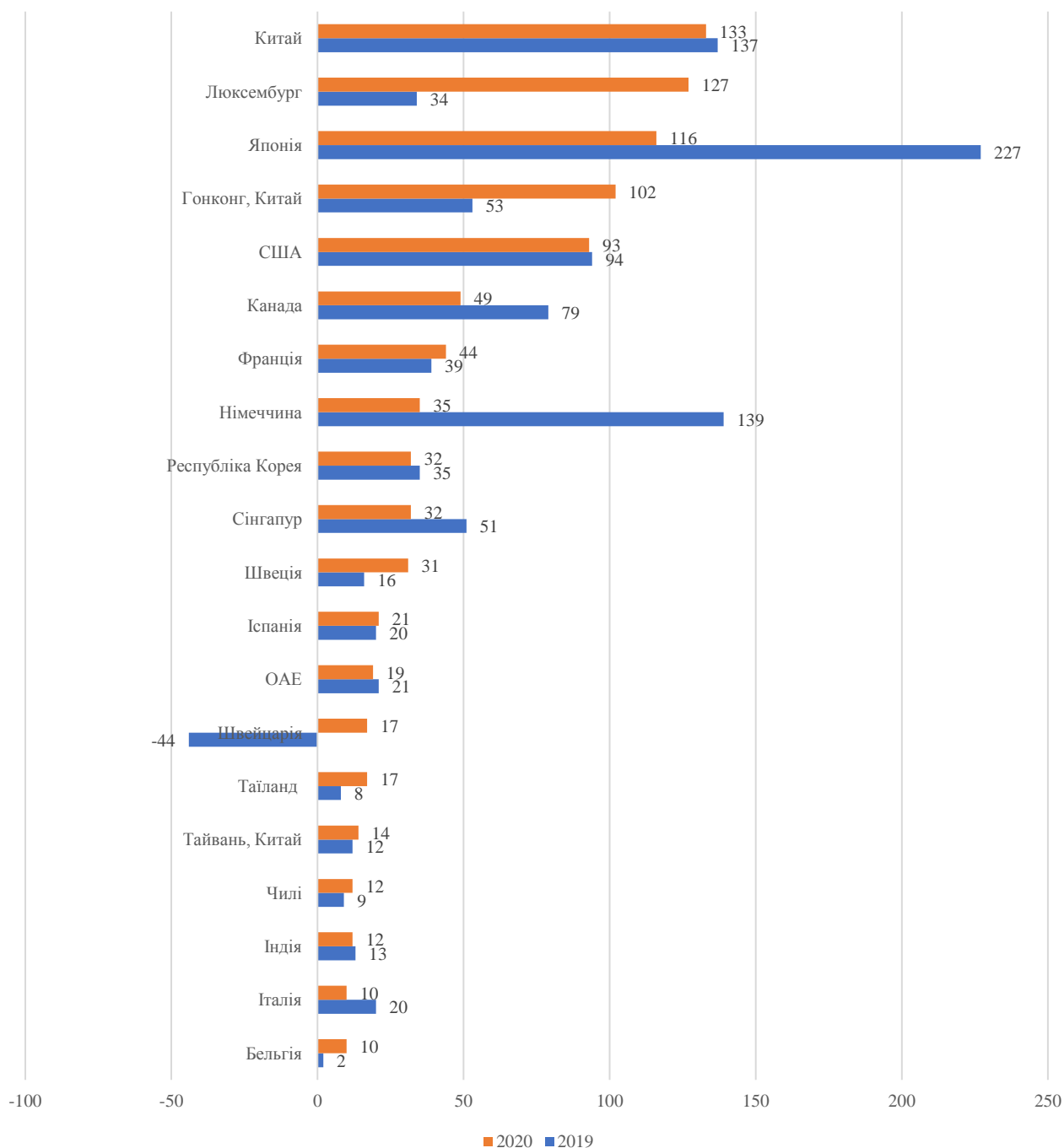

Рис. 1.5. Відтік ПІІ у 20 найбільших країнах базування в 2019 і 2020 рр., млрд. дол.

Джерело: [72, с. 5]

Глобальне зростання ПІІ відбулося завдяки розвиненим країнам, при цьому в 2021 році зростання становило 15% (у порівнянні з вихідним рівнем, крім потоків через проміжні юрисдикції) завдяки як активним міжнародним ЗТІ, так і масштабній державній підтримці інвестицій. Приплив ПІІ в Азію залишився стійким (8%); упродовж пандемії цей регіон залучав міжнародних інвесторів. В Африці та Латинській Америці та Карибському басейні у найближчому майбутньому істотне поживлення ПІІ мало ймовірно. Обидва регіони мають більше структурних недоліків та звужений бюджетний простір та більше покладаються на інвестиції з нуля, які, як очікується, залишаться у 2022 році на низькому рівні.

Зіткнувшись із падінням доходів, у 2020 році БНП подвоїли випуск корпоративних боргових зобов'язань. У той самий час кількість придбань скоротилося, а капітальні витрати залишилися стабільними, що призвело до збільшення залишків коштів. У 2020 році 5000 найбільших нефінансових БНП збільшили свої грошові резерви більш ніж на 25%. БНП у дедалі більших масштабах приймають принципи різноманіття та включеності. Увага БНП до гендерної рівності, як про це можна судити з прийнятої ними політики різноманітності, зростає, особливо в країнах — ринках, що розвиваються, де кількість БНП, що їх прийняли, подвоїлася за останні п'ять років.

Число державних БНП (ДБНП) у 2020 році незначно зросло, на 7%, приблизно до 1600 у всьому світі. Декілька нових ДБНП з'явилося в результаті придбання їхніх акцій державою в рамках програм порятунку. Заходи з порятунку, що включали придбання пакетів акцій, в основному торкалися авіакомпаній і, за винятком кількох випадків в азіатських ринках, були прийняті в розвинених країнах. У багатьох випадках вливання капіталу призначалися для державних авіакомпаній, у результаті число нових ДБНП становило трохи більше десятка.

У 2020 році ДБНП ринків, що розвиваються, скоротили свої міжнародні придбання з 37 млрд. дол. до 24 млрд. доларів. Це зниження відповідає довгостроковій тенденції згортання зарубіжної активності таких ДБНП.

Падіння міжнародних потоків позначилося на інвестиціях у сектори, значущі для ЦСР. Інвестиції з нуля, значущі для ЦСР, у регіонах скоротилися на 33 % після початку пандемії, а міжнародне фінансування проектів впало на 42 %.

В усіх, крім одного, секторах зниження інвестицій у досягнення ЦСР під час пандемії вимірюється двозначним числом (рис. 1.6).

Рис. 1.6. Вплив COVID-19 на міжнародні приватні інвестиції у досягнення ЦСР у 2019–2020 роках (зміна у %)

Джерело: [72, с. 5]

Шок посилив падіння інвестицій у секторах, де вони були недостатніми до пандемії, таких як електроенергетика, виробництво продуктів харчування та сільське господарство, а також охорона здоров'я. Зростання інвестицій у відновлювані джерела енергії та цифрову інфраструктуру в розвинених країнах відображає асиметричний вплив, який комплекси заходів державної підтримки

можуть вплинути на глобальні тенденції інвестицій у досягнення ЦСР. Різне скорочення іноземних інвестицій у секторах, пов'язаних із ЦСР, здатне уповільнити прогрес, досягнутий у просуванні інвестицій у досягнення ЦСР в останні роки, що створює ризик для реалізації Порядку денного сталого розвитку до 2030 року та сталого відновлення після пандемії.

Вимоги політики посилення стратегічної автономії, міркування стійкості виробництва та інтереси економічного співробітництва зміцнюють регіональні виробничі мережі. Зрушення у бік внутрішньорегіональних ПІІ може означати набагато більший розрив із минулим, ніж зазвичай очікується; нові дані про прямі та непрямі регіональні зв'язки по лінії ПІІ показують, що на сьогоднішній день інвестиційні зв'язки, як і раніше, носять швидше глобальний, ніж регіональний характер.

Загальний накопичений обсяг двосторонніх ПІІ країн одного регіону у 2019 році становив близько 18 трлн. дол., що еквівалентно 47 % загального обсягу ПІІ. Але якщо простежити зв'язки через регіональні інвестиційні центри та враховувати тільки пов'язаних один з одним кінцевих інвесторів та кінцевих одержувачів інвестицій, то загальна сума падає до менше ніж 11 трлн дол., або лише 30 % від загального обсягу ПІІ. Не менш як третина внутрішньорегіональних ПІІ — або повторний рахунок, або інвестиції з-за меж регіону.

Крім того, внутрішньорегіональні ПІІ зростають відносно повільно. У період 2009-2019 років внутрішньорегіональні ПІІ зростали в середньому на 4% на рік, повільніше за глобальні ПІІ (6% на рік). Таким чином, частка внутрішньорегіональних ПІІ у загальному накопиченому обсязі ПІІ знизилася з 56 % у 2009 році до 47 % у 2019 році, а частка внутрішньорегіональних зв'язків між кінцевими інвесторами та одержувачами інвестицій – з 34% до 30%.

Частка ПІІ у загальному обсязі інвестицій у країнах становить менше 20 % (замість приблизно 50%), якщо виключити з них інвестиції, при розміщенні яких інвестиційні центри країн, що розвиваються, виступали як посередники.

До 2022 року кожна країна мала свої особливості та умови формування заощаджень, які вибиралися з урахуванням впливу на ВВП та на скориговані чисті

заощадження [64], однак у 2022 році внаслідок російсько-української війни ситуація в більшості європейських країн світу вже почала суттєво змінюватися. Наразі має місце інфляція внаслідок продовольчої кризи, яка загрожує світові внаслідок заблокованих українських портів. Внаслідок даної ситуації Україна не може відправити через порти зерно та інші продовольчі товари.

Основна увага зараз приділяється плануванню процесу відновлення. Але проблема полягає не тільки в тому, щоб перезапустити економіку, а й у тому, щоб відновлення стало більш стійким та здатним краще протистояти майбутнім шокам. Тобто, мова повинна йти не про відновлення колишньої моделі, а створення принципово нової, антикрихкої, захищеної і безпечної для населення планети.

У світлі масштабів та різноманіття проблем необхідний послідовний політичний підхід, що дозволяє заохочувати інвестиції у стресостійкість, знаходити баланс між стимулюванням інфраструктури та промисловості та вирішувати завдання реалізації планів якісно нової розбудови.

Крім того, у 2022 році великий вплив на ПІ матиме російсько-українська війна. Так, українська промисловість переорієнтувалась на воєнний режим, інвестиції в Україну наразі стосуються інвестицій у військово-промисловий комплекс та гуманітарний сектор. Крім того, внаслідок російської агресії у світовій економіці мають місце значні зміни.

Так, варто звернути увагу на глобальні санкції проти Російської Федерації. Дана країна мала великий потік ПІ (381 млрд. дол. США – вихідний потік та 449 млрд. дол. США – вхідний потік у 2020 році [49]). Внаслідок воєнних дій проти України, Російська Федерація станом на 2022 рік знаходиться в економічній блокаді. Більшість ТНК виходять з країни, багато країн світу відмовляються мати торгові відносини з РФ [30].

Станом на березень 2022 року лише Китай намагається підтримувати торгові відносини з міжнародним агресором [14]. У квітні ситуація змінилася, так як європейські країни погодилися на оплату російського газу в рублях. Цим самим по суті вони фінансують російську війну проти України [39].

Але від зворотніх дій РФ економічний стан Європи та США зазнає неабияких збитків. Так, багато країн світу допомагає Україні зброєю, що не було закладено в їх бюджетах. Тобто гроші на дану допомогу беруться з непідготовлених резервів, можливо, з інших програм та напрямків. Крім того, світ очікує глобальна криза продовольства, так як Україна не зможе в цьому році в повному обсязі заготовити необхідне зерно, інші продукти харчування. І по третє, санкції впливають не лише на РФ, а й на інші країни. Особливо такі санкції, як ембарго на імпорт нафти й газу, які досі не прийняті, однак очікуються у найближчому майбутньому, негативно вплинуть на ЄС.

Загалом ситуація в Україні і пов'язаних з нею економіках світу призведе не лише до глобального перерозподілу ПІІ в майбутньому, але й вірогідно до зламу світової фінансової системи.

1.3. Вплив глобальних стратегічних трендів, що визначають розвиток прямих іноземних інвестицій

Глобальні стратегічні тренди, які будуть далі в даному розділі проаналізовані і перераховані, також в першу чергу визначалися саме пандемією COVID-19 впродовж 2020-2021 років. Усі інші тренди також були присутні, однак на фоні пандемії їх вплив був малопомітним. Однак при цьому розглянемо усі тренди, які мають вплив на розвиток прямих іноземних інвестицій. Зокрема, йдеться про виокремлені у дослідженнях Haver Analytyics, Організації Об'єднаних Націй таких трендів як сильні ринки та зростаюча економіка; нижня інфляція; проблеми з житлом, заміна долара, повернення інфляції, збільшення цін на сировину, зростання ринків, що розвиваються, цифрова революція, зростання стартапів, нові медіа звички.

При аналізі тренду сильних ринків та зростаючої економіки опитування дмеонстували, що інвестори очікували потужний рік (2021) для фінансових ринків, цього разу на тлі відновлення економіки. Ми вважаємо, що вони наполовину праві. Відновлення економіки, ймовірно, триватиме, але ринки можуть легко почати

рухатися вбік з трьох основних причин. Масові стимули все ще підносять економіку, але загрожують оживити інфляцію та підвищити прибутковість облігацій з гіршими наслідками для акцій, ніж більшість інвесторів усвідомлює. Сплеск заощаджень у 2020 році, більша частина яких надійшла на фондові ринки, також навряд чи триватиме, особливо коли пандемія припиняється, а споживачі знову починають витрачати. Більше того, інвестори рано почали розглядати пандемію як швидке стихійне лихо, і її кінець уже оцінений рекордно високими цінами (рис. 1.7).

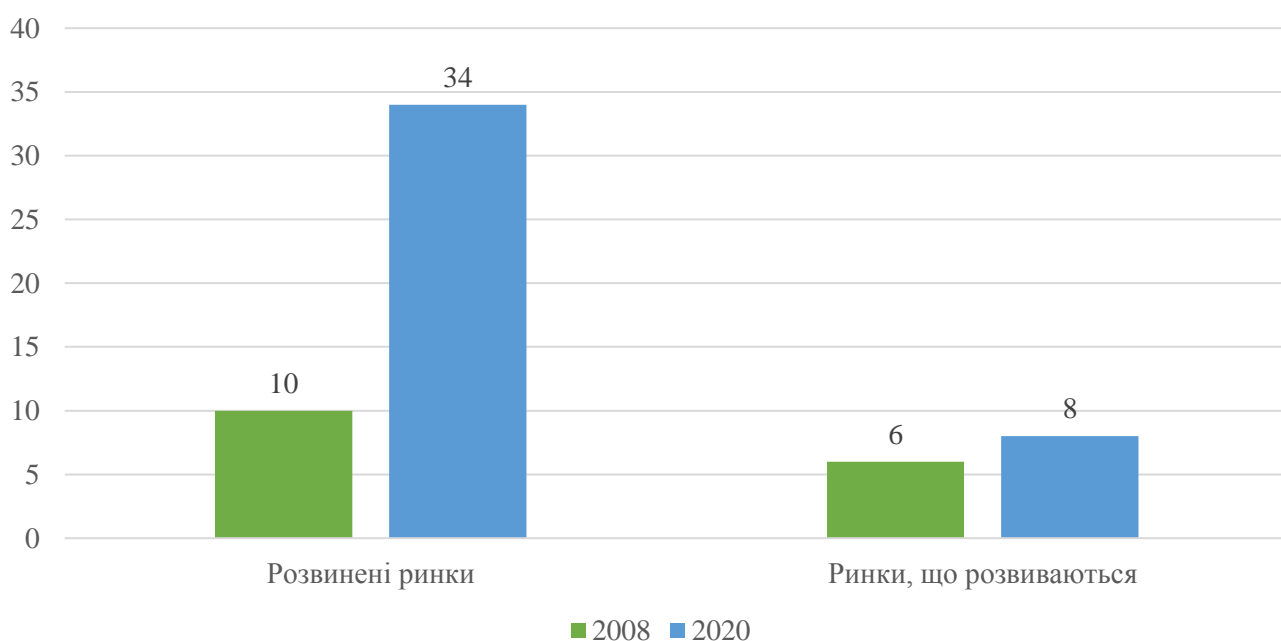

Рис. 1.7. Загальні оцінки стимулів уряду та центрального банку США у відповідь на кризу (% ВВП)

Джерело: [67]

Розглядаючи нижню інфляцію, слід згадати, що коли розпочався коронавірус, політики були впевнені, що друкування та позичання нових грошей рекордними темпами не сприятимуть інфляції споживчих цін, яка була тихою протягом майже чотирьох десятиліть. Але чотири фактори і дотепер загрожують поживленню інфляції:

- Депопуляція: зростання населення працездатного віку в усьому світі падає, а зменшення пропозиції робочої сили призводить до підвищення заробітної плати (рис. 1.8) [70].

- Деглобалізація: зниження темпів зростання світової торгівлі після фінансової кризи 2008 року продовжує знижувати конкуренцію [71].

- Зниження продуктивності: глобальне падіння, зумовлене частково тим, що уряди рятують непродуктивні компанії, збільшує витрати бізнесу та споживчі ціни.

- Борг: зростання державного боргу, включаючи трильйони для оплати пакетів стимулів пандемії, може стати поштовхом, який знову пробудить інфляцію.

Доцільно посперечатися стосовно депопуляції. Так, лише у 2020 році спостерігається зменшення робочої сили. При цьому у 2021 році зростання знову пришвидшується (рис. 1.8).

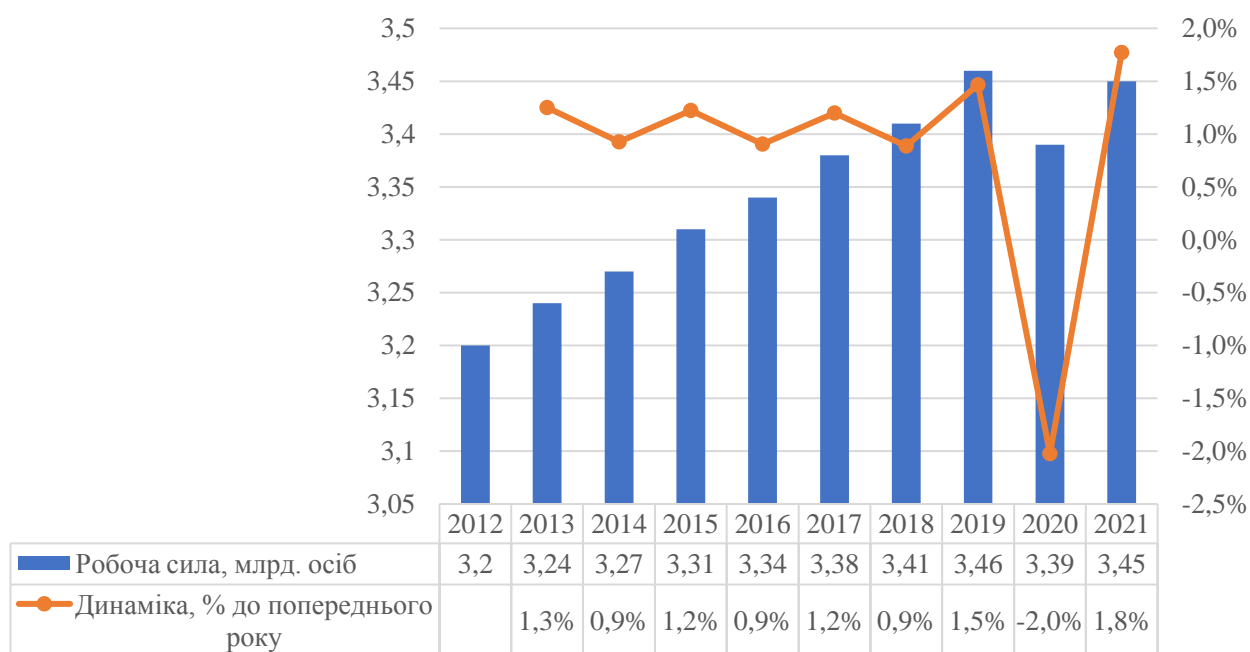

Рис. 1.8. Робоча сила у світі, млрд. осіб

Джерело: [56]

В результаті зростання інфляції, інвестори звертаються до традиційних засобів захисту від неї, включаючи житло. У 2020 році ціни на житло виросли практично в кожній розвиненій країні (рис. 1.9). [67], і є підстави вважати, що бум може тривати.

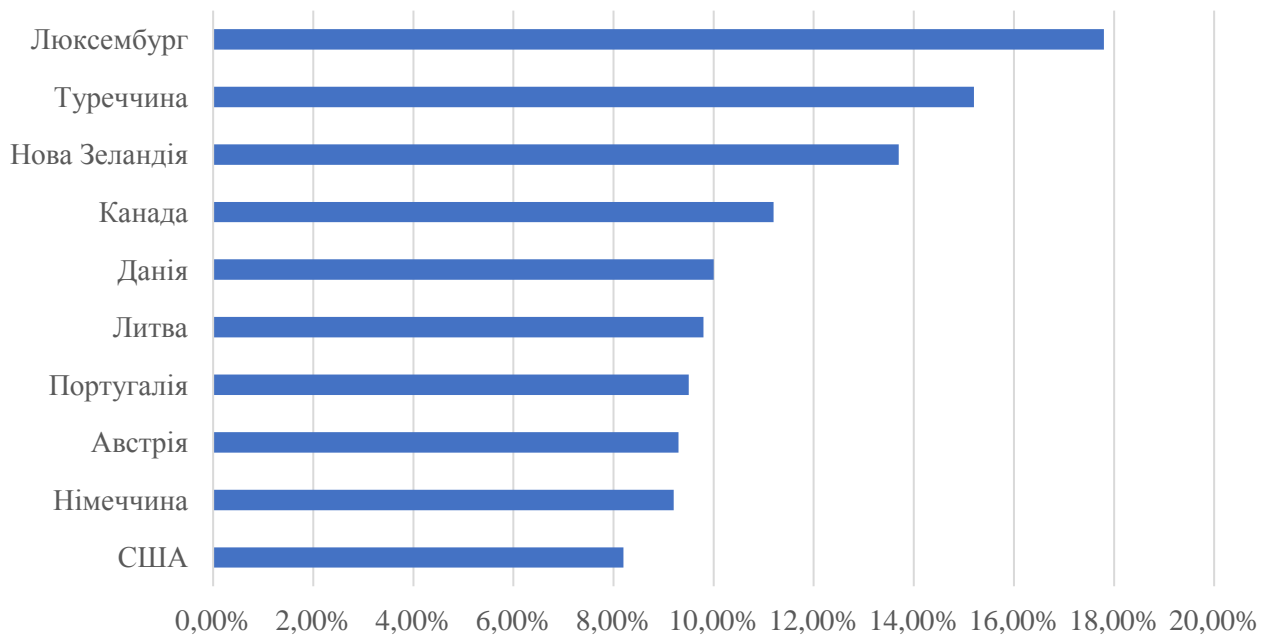

Рис. 1.9. Зростання цін на житло у 10 розвинених країнах у 2020 році, %

Джерело: [54]

Дев'яносто відсотків центральних банків світу знизили короткострокові ставки до рекордно низьких рівнів, що, у свою чергу, підштовхнуло 30-річні ставки по іпотеці до рекордно низьких рівнів — менше 3% в США і ще менше в Європі. Що стосується пропозиції, то кількість наявних односімейних будинків, доступних для продажу, є рекордно низькою порівняно з дорослим населенням [53]. Після того, як пандемія вщухне, тривалий тиск на житло з боку молодих сімей, які втомилася від тісних місць, може продовжити зростання ціни на житло.

Потенційне повернення інфляції споживчих цін (рис. 1.10) може змусити центральні банки знову посилити жорсткість, що, як ми очікуємо, стане першим у формі зниження купівлі облігацій (а не вищих ставок). Щоб уявити масштаби: активи на 8 трильйонів доларів, придбані центральними банками минулого року, були в 40 разів більше, ніж вони купили у 2019 році [48]. Навіть часткове повернення до нормального стану може мати тверезий вплив на ринки.

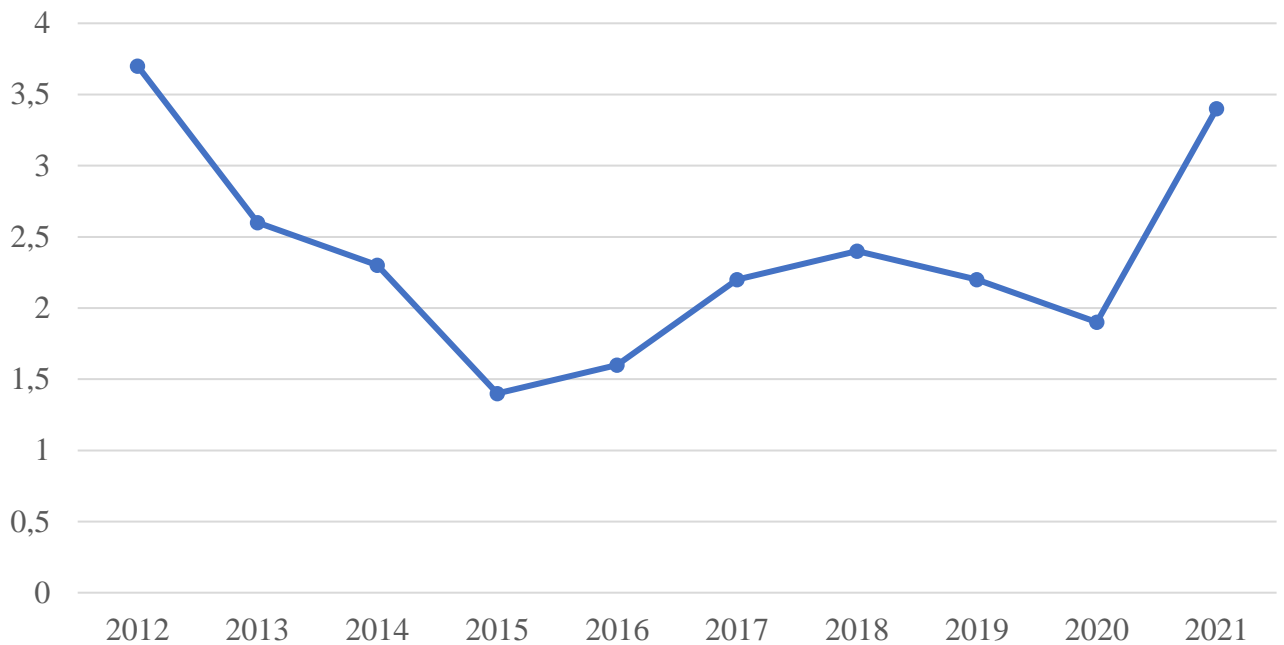

Рис. 1.10. Рівень інфляції, % до попереднього року

Джерело: [55]

Оскільки США виділили трильйони доларів нових витрат на стимулювання у 2020 році, їхні борги перед рештою світу зросли до значно вище 50% ВВП — рівня, який часто спричиняє фінансові кризи. Сьогодні долар є безперечною резервною валютою, але імперії, які мали цей жаданий статус у минулому, похитнулися, коли решта світу втратила впевненість у тому, що вони можуть оплачувати свої рахунки.

До цього часу американські політики не бачили серйозних конкурентів долару. Але великим сюрпризом 2020 року стала поява біткойна як засобу збереження вартості (цифровий варіант на золото), так і засобу обміну (цифровий варіант на долар). Скептиків все ще багато, але міленіали майже в 10 разів частіше володіють криптовалютою, ніж буми, і саме молоде покоління — одного дня — вирішуватиме, яка валюта витіснить долар [50]

Ціни на сировину в реальному вимірі постійно знижувалися з 1850-х років, але це тривале падіння перемежовується десятиліттями буму. По-перше, долар вже почав слабшати, і, починаючи принаймні з 1980 року, зниження долара має тенденцію підвищувати ціни на світові сировинні товари, від міді до пшениці [62].

Інша причина полягає в тому, що, хоча оцінка активів від біткоїна до акцій знаходиться на рівні або близько до рекордно високих, товари є винятком. Після десятиліття вони виглядають надзвичайно привабливо. Більше того, низькі ціни протягом 2010-х років призвели до невеликих інвестицій і скорочення поставок у всьому, від нафтових родовищ до мідних шахт.

Ми бачимо чотири основні причини очікувати повернення на ринках, що розвиваються, починаючи з поживлення цін на сировину. Багато ринків, що розвиваються, які покладаються на експорт товарів для зростання, як правило, процвітають, коли ціни на цей експорт зростають. Незважаючи на те, що як експорт, так і виробництво скорочуються, деякі країни, що розвиваються, зосереджені у Східній Європі та Південно-Східній Азії, все ще зростають на основі експортного виробництва. Фінансові труднощі, викликані пандемією, змушують країни, що розвиваються, від Індонезії та Індії до Саудівської Аравії, Єгипту та Бразилії тиснути на хвилю економічних реформ, сприятливих для ринку. Нарешті, пандемія прискорює впровадження Інтернет-технологій повсюдно, але ця цифрова революція розгортається найшвидше і дає найбільший поштовх для зростання на ринках, що розвиваються [66].

Сьогодні на ринки, що розвиваються, припадає 36% світового ВВП і лише 12% світового фондового ринку, тоді як на США припадає 25% ВВП і 56% ринків. Такий екстремальний дисбаланс з часом зменшується.

Одна з основних причин, чому цифрова революція так швидко просувається в країнах, що розвиваються, проста: відсутність існуючої інфраструктури. З обмеженим доступом до звичайних банків, роздрібних магазинів та інших послуг люди швидко освоюють цифрові пропозиції. З 30 найбільш оцифрованих економік світу (за часткою цифрових доходів у ВВП) 16 знаходяться на ринках, що розвиваються, на чолі з Китаєм, Південною Кореєю, Індонезією та Колумбією [66].

У середньому на ринках, що розвиваються, цифровий дохід зростає на 11% на рік — набагато швидше, ніж на розвинених ринках — і витрати бізнесу також падають швидше. Це цифрове підвищення продуктивності, ймовірно, сприятиме поверненню ринків, що розвиваються.

У зв'язку зі зростанням цифровізації світової економіки, з'являється велика кількість стартапів. Гіганти електронної комерції в США та Китаї досягли величезних успіхів за останні роки, але ринкова капіталізація менших популярних конкурентів зростає швидше [68]. Цілком можливо, що деякі з суперників зможуть наздогнати їх.

Великі технологічні компанії часто програють своїм наступникам: IBM програла Microsoft, і сьогодні багато найбільших інтернет-гравців є платформами, на яких процвітають стартапи. Стартапів сьогодні більше вкрай багато, лише стартапів «єдинорогів» (оцінка яких перевищує 1 млрд. дол. США) у 2021 році було 1058 [15], тому виокремити якийсь один чи два нереально. Від Південної Азії до Південної Америки регіональні компанії кидають виклик глобальним гігантам електронної комерції та соціальних медіа, почасти завдяки тому, що більш вміло задовольняють місцеві смаки.

Крім того, в наш час цифровізація веде також до зростання онлайн-розваг. Не секрет, що пандемія була корисною для онлайн-розваг. Традиційні телеканали також могли б процвітати в умовах карантину, але замість цього — серед американців — довгострокове зниження кількості традиційних телеглядачів прискорилося, впавши на 16% у 2020 році. Цифрові розваги вбивають традиційні форми, і ця зміна передувала пандемії і, ймовірно, триватиме, коли COVID-19 зникне.

Отже, відповідно до наявних глобальних трендів, існує потреба у зростанні прямих іноземних інвестицій в усьому світі. Нові медіа звички, зростання стартапів, цифрова революція, зростання ринків, що розвиваються – усі ці тенденції сприяють зростанню обсягів ПІІ.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В СЕКТОРІ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

2.1. Сучасний стан металургійної промисловості в Україні як середовища для залучення міжнародних інвестицій

Україна тривалий час була однією з небагатьох країн, яка забезпечувала потреби металургійної галузі власними ресурсами. До них належать запаси залізної та марганцевої руди, флюсів, коксівного вугілля та інших мінеральних ресурсів. До найбільших металургійних підприємств України належать 19 металургійних підприємств, 12 трубних заводів, понад 20 метилових підприємств, а також понад 100 підприємств з переробки металобрухту та відходів [37, с. 4-6].

Світова практика демонструє, що вона відіграла велику роль у розвитку металургійної промисловості. Рішення щодо будівництва величезних металургійних планів приймаються на основі макроекономічних чи геополітичних цілей. Розвиток сировинної бази відбувався під контролем і за участю держави [46].

Металургійна промисловість України була однією з провідних вітчизняних галузей країни. За підсумками 2019 року Україна посідала 10-е місце у світі серед виробників чавуну та 13-те з виробництва сталі [35]. Показники розвитку України за 2019 рік свідчать, що в порівнянні з минулими кризовими роками Україна повільно відновлювала лідируючі позиції на світовому ринку серед найрозвиненіших країн. У 2021 році українські підприємства виробили 21,4 мільйонів тонн сталі, що на 3,6% більше, ніж у 2020 році. За цим показником Україна посіла 14-те місце у глобальному рейтингу виробників сталі [36]. Металургійна галузь України відновлювалася і потребувала розвитку, підтримки в таких сферах:

– підприємства почали активний пошук нових партнерів та нових ринків збуту; а також збільшення продажів старими покупцями;

– інтеграція в глобальні світові процеси та підвищення стандартів відповідності на світовому ринку.

У 2019 році 30% українських валютних надходжень припадало на металургійну промисловість [61]. До найбільших сталеливарів світу належать: Китай, Індія, Японія, США, Південна Корея, Росія, Німеччина, Туреччина, Бразилія, Італія, Іран, Тайвань, Україна (табл. 2.1). За останні 5 років зросли показники виробництва сталі в Китаї (+119,5 млн тон) та Індії (+17,1 млн тон), що свідчить про зростання конкуренції в світовій сталі.

Таблиця 2.1

Основні країни-виробники сталі у 2015, 2018 та 2021 рр., млн. тон

№	Країна	2015	2018	2021
1	Китай	808,8	928,3	1032,8
2	Індія	89,4	106,5	118,1
3	Японія	105,2	104,3	96,3
4	США	78,8	86,6	86,0
5	Росія	70,9	71,7	76,0
6	Південна Корея	69,7	72,5	70,6
7	Туреччина	31,5	37,3	40,4
8	Німеччина	42,7	42,4	40,1
9	Бразилія	33,3	34,9	36,0
10	Іран	16,1	24,5	28,5
11	Італія	22,0	24,5	24,4
12	В'єтнам	22,1	22,6	23,6
13	Тайвань, Китай	21,4	23,2	23,3
14	Україна	23,0	21,1	21,4

Джерело: складено автором на основі [47; 61]

Найбільша частка сталі виробляється в Китаї, що становить 51,3% світового виробництва. 20 найбільших країн з виробництвом сталі виробляють у сукупності понад 90% світового виробництва.

При цьому найбільшими світовими споживачами сталі були Китай, США, Європейський Союз та Японія. Зокрема, є країни, які не виробляють металургійну промисловість або виробляють недостатню кількість для задоволення внутрішніх потреб, а саме країни Близького Сходу, Південної та Центральної Америки, Африки [38].

У порівнянні з країнами-лідерами виробників сталі Україна за 5 років скоротила виробництво сталі на 1,9 млн. тонн, у свою чергу Китай та Індія збільшили виробництво сталі приблизно на 15% (рис. 2.1).

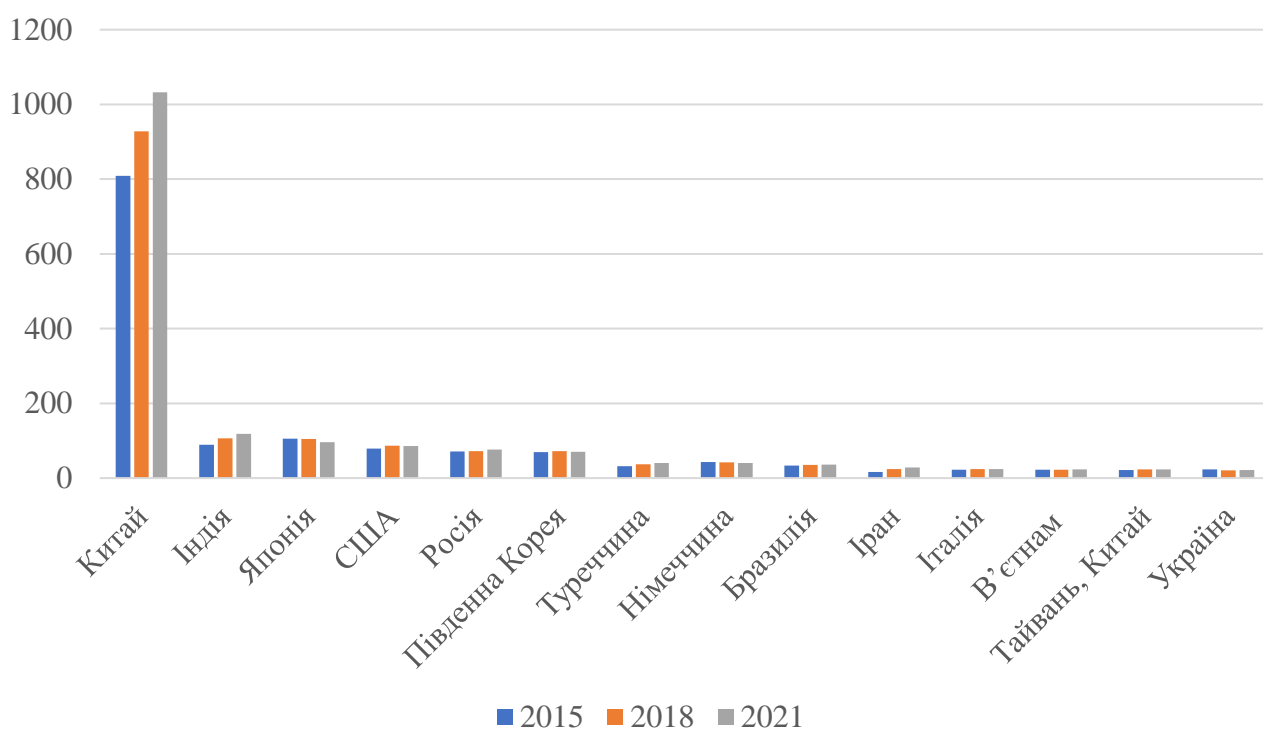

Рис. 2.1. Основні країни-виробники сталі у 2015, 2018 та 2021 рр., млн. тон

Джерело: [47; 61]

Зменшення обсягу даних не вплинуло на позиції країни в рейтингу. На рис. 2.1 також можна побачити, що Україна не єдина з провідних країн, для якої притаманне скорочення виробництва: в Японії, Німеччині та на Тайвані (Китай) це явище також поширене, основною причиною якого є несприятлива економічна ситуація у світі. Для України ключовими є проблеми, які існують у середині країни та пов'язані зі складною політичною ситуацією, економічною нестабільністю, проведенням військових дій у регіонах з найбільшою концентрацією підприємств

металургійного комплексу. Загалом спостерігається зниження ролі виробників сталі у світовому виробництві та нарощуванні потенціалу в країнах, що розвиваються. Даний процес пов'язаний із витісненням чорних металів ближче до основних регіонів видобутку високоякісної руди, а також із зростанням ринку збуту в цих країнах [13].

З наведеного вище рейтингу основних гравців світового ринку металургії бачимо значимість азіатського регіону. Економічна політика азіатського регіону створює:

- основні тенденції розвитку металургії та спричиняє зміну напрямків потоків сировини та готової продукції;
- велике збільшення енергетичної та транспортної складової у собівартості готової продукції;
- різке подорожчання рудної сировини та чавуну;
- скорочення виробництва через дефіцит і високу вартість сировини в промисловості США та Європи.

Водночас вища вартість виробництва рідкої сталі в порівнянні з країнами азіатського регіону, а також несприятлива економічна ситуація в європейській економічній сфері призвели до закриття або призупинення організаціями сталеплавильних потужностей та реструктуризації власних підприємств. Тому в європейській металургійній промисловості увага переміщується на виробництво рідкої сталі для виробництва кінцевої продукції з високою доданою вартістю, попит на яку є більш стабільним.

Зменшення та уповільнення зростання промислового виробництва в країнах, що розвиваються, що спостерігається протягом останніх кількох років, призвело до відповідного уповільнення темпів використання сталі та зниження вантажопідйомності, і як наслідок, до зниження попиту та цін на металургійну сировину. За даними Всесвітньої асоціації сталі, світове споживання сталевих продукції за 2015–2021 роки зросло на 15% з 1620,9 млн тонн – у 2015 році до 1808,4 мільйона тонн – у 2021 році [61].

Зокрема, збільшення дисбалансу між обсягом використання металопродукції та обсягом виробництва сталі в останні роки призвело до зміщення центрів виробництва та споживання країн, що розвиваються (країни Азіатського регіону), при цьому значна частка виробництва потужності в розвинених економіках світу залишаються бездіяльними, що призводить до хронічного недозавантаження виробничих потужностей

На думку І. Кулика, З. Магрупової, О. Панченка, В. Рожка, А. Турило в умовах загальної економічної кризи та невизначених можливостей виходу з неї експортна орієнтація чорної металургії за рахунок скорочення внутрішнього споживання має характер стратегії вимушеного виживання, утвердженої не лише для промисловості, а й для всієї економіки [21; 32; 33; 42; 57; 60].

Дієвим механізмом зменшення негативних наслідків кризи на світовому ринку металопродукції є консолідація металургійної промисловості, яка здійснюється за загальними правилами глобалізації економіки та світового поділу праці. Це включає:

- зміни в центрах зростання виробництва;
- створення транснаціональних промислових гігантів;
- перерозподіл природних та енергетичних ресурсів.

Ця тенденція простежується у вітчизняному металургійному секторі, де рівень консолідації забезпечують найбільші холдинги:

– група метінвест. Включає станом на травень 2022 такі підприємства: Метінвест-Промсервіс, Метінвест-Інжиніринг, Криворізький ремонтно-механічний завод (КРМЗ), Метінвест-СМЦ, Метінвест-Ресурс, НВО Інкор і Ко, Запоріжжкокс, Авдіївський коксохімічний завод, Promet Steel (Болгарія), Ferriera Valsider (Італія), Metinvest Trameital (Італія), Spartan UK (Велика Британія), Металургійний комбінат «Запоріжсталь», Інгулецький гірничо-збагачувальний комбінат, Північний гірничо-збагачувальний комбінат, Центральний гірничо-збагачувальний комбінат, United Coal Company (США). На даних підприємствах відбувається видобуток корисних копалин, виготовлення продукції металургії;

– Interpipe Group. Включає станом на травень 2022 Новомосковський трубний завод, Ніко-Тьюб, Нижнедніпровський трубопрокатний завод, Інтерпайп-Сталь, Дніпропрвський втормет, Нікопольський завод технологічного обладнання, Нікопольський ремонтний завод, де виробляються безшовні труби, труби загального та спеціального призначення, колеса та бандажів для залізничного транспорту.

Сукупний обсяг виробництва вищезазначених холдингів становить понад 70% внутрішнього ринку України, а з урахуванням ПАТ «Акселорміттал Кривий Ріг» (ПАТ «Криворіжсталь»), яке стало одним із світових лідерів металургійної галузі – Корпорація ArcelorMittal, – близько 90% внутрішнього ринку України [26].

Якщо звернутися до історії металургійної промисловості України з питанням, як відбулася консолідація, то отримаємо відповідь про два напрями розвитку консолідації:

- шляхом отримання вітчизняними металургійними промислово-фінансовими групами іноземних активів, зокрема в Європі та Америці;
- придбання іноземними фінансово-промисловими групами активів в Україні.

Розглянемо більш детально кожен напрямок окремо. Перший напрямок зумовлений:

- наближенням до перспективних ринків збуту (ЄС, США тощо) та вирівнюванням тарифних і нетарифних бар'єрів;
- вразливістю вітчизняного гірничо-металургійного комплексу від зовнішніх негативних впливів (від війни, інфляції, зниження купівельної спроможності та безлічі інших);
- збільшенням обсягів експорту металургійної продукції;
- забезпеченням доступу до додаткових фінансових ресурсів на міжнародних фінансових ринках, необхідних для подальшого розвитку металургійних підприємств України.

За таким шляхом консолідації йдуть металургійні підприємства, які забезпечені власними джерелами сировини, але потребують виходу на перспективні ринки. При цьому, якщо на початку процесів консолідації в металургійній галузі України вітчизняні підприємства скуповували в Європі та Америці будь-які активи, щоб мати можливість заявити, що компанія володіє активами в «розвинених» країнах, то зараз вітчизняні промислово-фінансові групи більш детально підходять до відбору іноземних активів з точки зору прибутковості та майбутніх інвестицій.

Другий напрям консолідації пов'язаний з тим, що українські металургійні підприємства, які не забезпечені власною сировиною, опинилися в несприятливому становищі, змушені були створювати об'єднання виробників сталі з власниками сировинних джерел. Прикладом консолідації української металургійної галузі шляхом придбання в Україні активів іноземних фінансово-промислових груп є придбання ПАТ «Криворіжсталь» найсильнішими металургійними компаніями світу Mittal Steel. У майбутньому це дозволило ПАТ «Криворіжсталь» по-перше, успішно об'єднати два світові гіганти (Mittal Steel і Arcelor), по-друге, стати компанією номер один у світі в металургійному просторі.

Нами виявлено ключові фактори, які впливають на рішення металургійних підприємств до консолідації, що наведені на рис. 2.2.

Сучасний світовий ринок металопродукції характеризується перевищенням пропозиції над попитом у поєднанні з активними геоекономічними зрушеннями у центрах виробництва та споживання сталі. Виходячи з цього, українським металургійним підприємствам дуже важко конкурувати з провідними металургійними гігантами світу, а також з найближчими конкурентами. Металургійні підприємства, що залишилися від УРСР, завдяки своїм виробничим потужностям дозволили Україні зайняти місце серед основних гравців на світовому ринку металопродукції. Справедливий висновок наступний – Україна мала необхідний потенціал, проте власники підприємств, які з'явилися після приватизації, не вкладали кошти у розвиток підприємств, внаслідок чого підприємства з кожним роком погіршують свою позицію на міжнародному ринку.

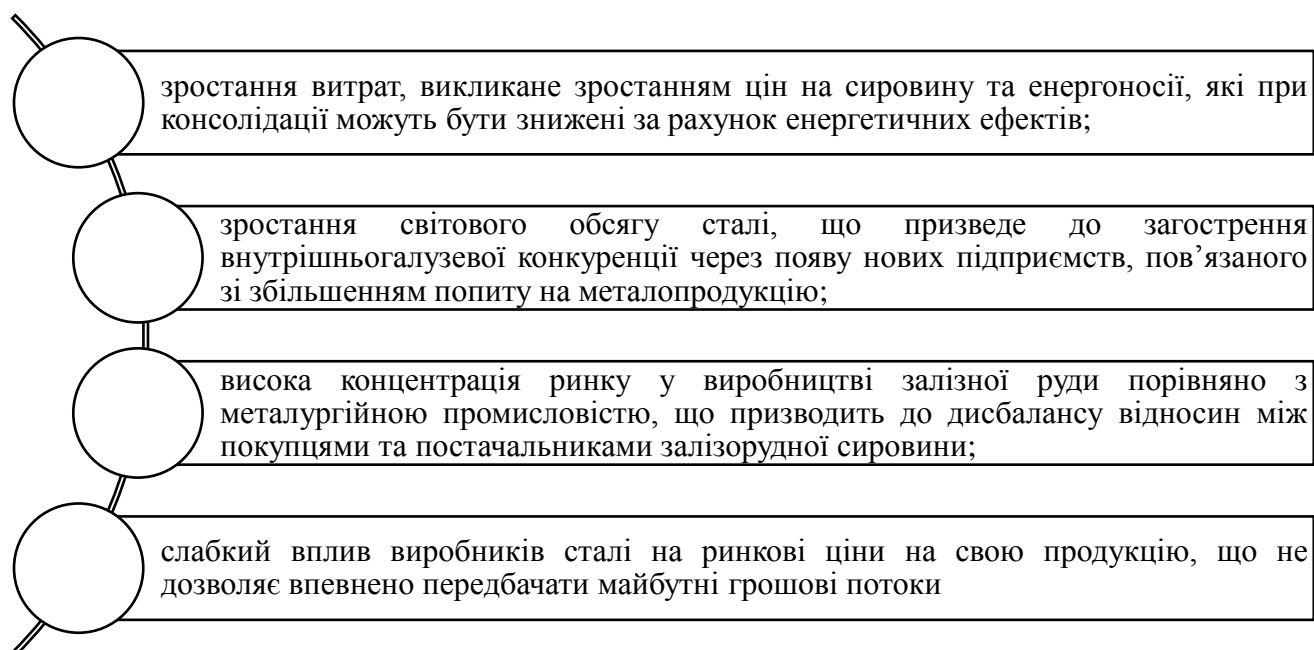

Рис. 2.2. Ключові фактори, які впливають на консолідацію металургійних підприємств

Джерело: складено автором

Металургійні підприємства мають (хто – отримав у спадщину, хто – збудував власну, дослідити дане питання не видається можливим) велику мережу кооперативних відносин. Тому економічні показники металургійних підприємств визначаються багатьма впливами з боку державних органів. Основна частина витрат на металургійне виробництво (60–80% залежно від його виду) формується під впливом енергетичних та транспортних тарифів, ставок податків [22].

Внутрішній ринок України має значний рівень насиченості вітчизняною продукцією, а його ємність залишається незначною. Про це свідчить експортна орієнтація більшості основних виробників металопродукції в Україні. Експорт продажів становить 40–90% (табл. 2.2). Проте навіть при цьому виробничі потужності металургійних підприємств залишаються недостатньо використаними.

**Показники діяльності основних виробників металургійного комплексу
України**

Компанія	Основна продукція	Обсяг реалізації, млн. грн.	Частка експорту в продажах, %	Чистий прибуток/збиток, млн. грн.		Знос, %
		2020	2020	2019	2020	2020
ПрАТ «Металургічний комбінат «Азовсталь»	Чавун, сталь, чавун, феросплави	23843,2	64,4	915,9	-1835,5	-
ПрАТ «Запорізький металургічний комбінат «Запоріжсталь»	Чавун, сталь, феросплави	28498,1	-	1120,6	1805,0	-
ПАТ «АрселорМіттал «Кривий Ріг»	Чавун, сталь, чавун, феросплави, вироби з чавуну	63496,6	-	-2265,2	740,9	44,4
ПрАТ «Електрометалургічний завод «Дніпроспецсталь» імені А.М. Кузьміна»	Чавун, сталь, феросплави	6850,3	55,9	-880,6	-706,6	-
ПрАТ «Маріупольський металургічний комбінат імені Ілліча»	Чавун, сталь, феросплави	29498,5	43,0	453,6	-1585,9	-
ПрАТ «Снакієвський металургічний завод»	Чавун, сталь, феросплави	12129,6	41,7	-390,6	-544,5	13,6
ПрАТ «Дніпровський металургічний комбінат»	Чавун, сталь, феросплави	16596,6	91,4	-1868,0	-1389,5	-

Джерело: складено автором на основі [9]

Довоєнні перспективи внутрішнього ринку металопродукції експерти оцінювали максимум у 10–11 млн тонн, що майже втричі менше, ніж за експортом. Розглянемо довоєнну структуру внутрішнього споживання металопрокату (рис. 2.3).

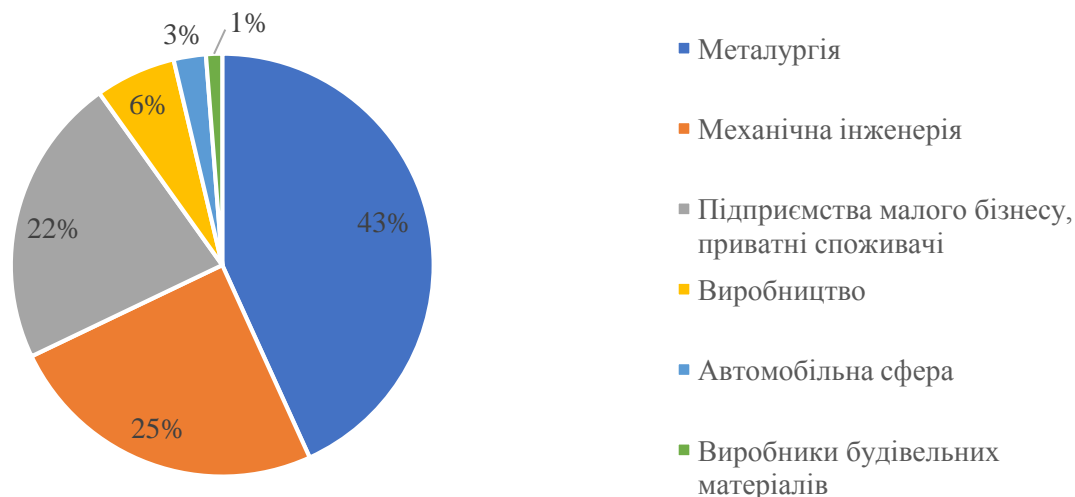

Рис. 2.3. Споживання металопрокату в Україні

Джерело: [9; 26]

Зменшення попиту на внутрішньому ринку пояснювалося тим, що в останні роки спостерігалось падіння виробництва в галузях економіки, які формують основний попит на металопродукцію. Найбільш суттєве зниження зафіксовано у сфері машинобудування (на 14,1%). Вплинуло також на обсяг внутрішнього споживання металу зменшення обсягів будівництва.

Станом на травень 2022 року логічно дану продукцію використати у внутрішньому ВПК для виробництва того, що купують за кордоном (тяжка військова техніка, зброя).

Ситуація на внутрішньому ринку погіршується через загострення збройного конфлікту 2014 року на Донбасі, де знаходиться найбільший металургійний потенціал України. Внаслідок пошкодження транспортної інфраструктури та залізничних колій у районі бойових дій ускладнилося постачання основної сировини (вугілля, залізна руда) та відвантаження готової продукції майже на всі металургійні та лісохімічні підприємства Донбасу. Аналогічна ситуація чекає

майже всю територію України, де станом на лютий-березень 2022 року проходять воєнні дії внаслідок нападу Російської Федерації.

Таким чином, якщо світовий ринок чорних металів буде поступово покращуватися, то Україна зможе втратити своє 14 місце у світовому рейтингу виробників сталі внаслідок агресії РФ та пошкодженню усієї інфраструктури України. Саме тому їй потрібно перебудувати. І знадобиться продукція металургійних підприємств. Саме тому необхідні інвестиції у даний сектор.

Вирішення проблем вітчизняної металургійної промисловості України в умовах глобальної конкуренції можливе лише шляхом подальшої консолідації металургійної галузі, створенням високотехнологічних виробництв у рамках інтегрованих структур.

На жаль, більшість тенденцій, які мали місце протягом останніх 10 років, різко змінилися. Так, 24 лютого 2022 року Російська Федерація здійснила збройний повномасштабний наступ на територію України, що змінило не лише українську економіку, а й світову загалом. Кажучи про металургійну галузь, варто відмітити, що внаслідок бойових дій РФ на території України зруйновано наступні металургійні підприємства [43]:

1. Металургійний комбінат «Азовсталь» (Донецька обл., м. Маріуполь);
2. ПрАТ «Маріупольський металургійний комбінат ім. Ільча (Донецька обл., м. Маріуполь);
3. Єнакієвський металургійний завод (Донецька обл., м. Єнакієво).

Наразі це повністю знищені підприємства. Крім того, багато підприємств постраждали внаслідок обстрілів, інших руйнувань. Чоловіче населення України підлягає мобілізації, що зменшує кількість кваліфікованих кадрів, які могли б наразі відновлювати промисловість. Можна зробити висновок, що тяжким наслідком російсько-української війни наразі стає знищення української економіки в цілому та металургійної сфери зокрема.

2.2. Вплив міжнародного інвестування в секторі металургійної промисловості України на прикладі ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»

Для дослідження впливу міжнародного інвестування в секторі металургійної промисловості України було обране ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг».

Криворізький гірничо-металургійний комбінат ПАТ “ArcelorMittal Кривий Ріг” (АМКР, Дніпропетровська обл.) завантажено на 20% з виплавки чавуну та на 50-60% з видобутку залізняку, повідомляється у звіті ArcelorMittal (додаток А)

З початком війни в Україні компанія оголосила про зупинення операцій для захисту своїх людей та майна. З того часу завод поступово відновив роботу і зараз експлуатує одну з трьох доменних печей. Доменну піч №6 (приблизно 20% потужності АМКР) було перезапущено 11 квітня 2022 року (для відновлення виробництва чавуну на низькому рівні). Виробництво залізняку нині завантажено приблизно 50-60% [45].

Коментуючи ситуацію, головний виконавчий директор ArcelorMittal Адітья Міттал сказав: “Наші результати у першому кварталі були затьмарені війною в Україні. Ми зосередилися на підтримці наших 26 тис. колег під час трагедій та труднощів” [45]. При цьому наголошується, що ArcelorMittal активно підтримує зусилля з надання гуманітарної допомоги в Україні, пожертвувавши на даний момент \$7,6 млн. У тому числі АМКР пожертвувала \$1 млн. на надання гуманітарної допомоги в Кривому Розі на забезпечення продовольством, медикаментами та обладнанням для місцевих лікарень.

Коротка характеристика даного підприємства наведена в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Загальна характеристика ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»

Повна назва	Публічне акціонерне товариство АрселорМіттал Кривий Ріг
Скорочена назва	ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»
Код ЄДРПОУ	24432974
Дата реєстрації	08.04.2004

Організаційно-правова форма	Акціонерне товариство
Форма власності	Недержавна власність
Види діяльності	24.10 Виробництво чавуну сталі та феросплавів 07.10 Добування залізних руд 19.10 Виробництво коксу та коксопродуктів 24.10 Виробництво чавуну, сталі та феросплавів 43.29 Інші будівельно-монтажні роботи 85.32 Професійно-технічна освіта 85.59 Інші види освіти, н.в.і.у. 86.10 Діяльність лікарняних закладів 46.90 Неспеціалізована оптова торгівля 47.25 Роздрібна торгівля напоями в спеціалізованих магазинах 71.12 Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах 36.00 Забір, очищення та постачання води 41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель 42.21 Будівництво трубопроводів
Місцезнаходження	Україна, 50095, Дніпропетровська обл., місто Кривий Ріг, вул. Орджонікідзе, будинок 1

Джерело: складено автором на основі [2]

ArcelorMittal Кривий Ріг - найбільший виробник сталевого прокату в Україні. Спеціалізується на випуску довгомірного прокату, зокрема, арматури та катанки.

Завод, придбаний у 2005 році компанією Mittal Steel, є одним із найважливіших підприємств в Україні та світовим виробником сталі. В Україні це найбільший виробник сталі як арматури, так і катанки. Також АрселорМіттал Кривий Ріг спеціалізується на виготовленні прорізів, кутників, планок та заготовок. Металургійний завод за даними останніх років виробляв понад 6 млн. тон сирової сталі, 5 млн. тон прокату та 5,5 млн. тон гарячого металу за рік.

Розташована повністю в Кривому Розі, ця металургійна компанія була побудована як інтегрований гірничо-металургійний комбінат, що включає:

- шахти залізної руди (Кривий Ріг, 3 шахти);
- фабрики з переробки руди та два кар'єри (Кривий Ріг, 2 фабрики, 2 кар'єри);
- коксопереробний завод (Кривий Ріг, 1 завод);
- три агломераційні цехи (Кривий Ріг, 3 цехи);
- сталеплавильні цехи різних типів (Кривий Ріг, два доменні, блюмінг);
- три металопрокатні цехи (Кривий Ріг, 3 цехи).

Обсяги виробництва у 2019-2020 роках наведені на рис. 2.4.

У 1996 році відбулася реструктуризація, об'єднавши гірничо-збагачувальний комбінат Новокриворізький ГЗК (НК-ГЗК) з Криворізьким державним гірничо-металургійним комбінатом (Криворіжсталь) в один блок. Криворізький коксохімічний завод (ККХЗ) був включений до групи у 1997 році [12], утворивши «Новокриворізький гірничо-збагачувальний комбінат і Криворізький коксохімічний завод» Криворіжсталь») або просто Криворіжсталь. Технічно це була просто паперова робота, три агрегати завжди були розроблені для спільної роботи, а заводські потужності були на одному місці.

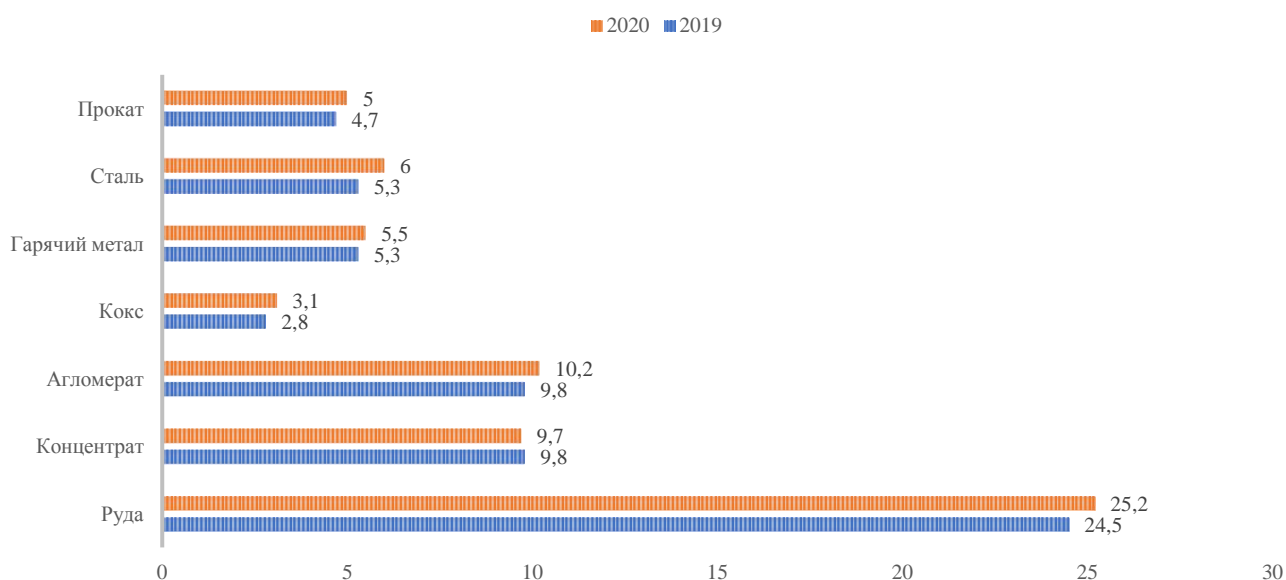

Рис. 2.4. Обсяги виробництва ArcelorMittal Кривий Ріг у 2019-2020 рр.

Джерело: [65]

«Криворіжсталь» стала всесвітньо відомою, коли її приватизував в червні 2004 року на суму 800 мільйонів доларів США [58; 69] (4,26 мільярдів гривень [40])

проти встановленої урядом резервної ціни в 714 мільйонів доларів на суму 800 мільйонів доларів США [58; 69] (4,26 мільярда гривень [40]) консорціум під назвою Інвестиційно-металургійний союз. До цього консорціуму входили СКМ Ріната Ахметова та Interpipe Group [40], які контролював зять тодішнього президента Кучми Віктор Пінчук [58]. Більш високі пропозиції від іноземних інвесторів, включаючи спільну заявку від «Северсталь»/Арселор, та пропозицію від Tata Steel, були відхилені через технічні характеристики торгів. Угода була широко розкритикована опозицією та за кордоном як приклад корупції та безгосподарності державної власності [58].

З ініціативи нового Президента Віктор Ющенко, угода про приватизацію була розірвана судом у червні 2005 р., щоб знову продати компанію на чесному аукціоні.[23]

Під час другої приватизації щорічний обсяг продажів компанії становив 1897 мільйонів доларів, чистий прибуток – 378 мільйонів доларів, а грошові кошти – 413 мільйонів доларів. Завод мав виробничу потужність ~10 мільйонів тон сирової сталі і потужність прокату менше 7 мільйонів тон, і він міг забезпечити більшість своїх потреб у залізній руді та коксі на місцевому рівні [51]. Процес торгів транслювався в прямому ефірі на українському телебаченні [58] за участі Arcelor, Mittal Steel та Smart Holdings Вадима Новинського - Mittal Steel був найбільшим учасником і придбав 93,02 відсотка акцій Криворіжсталі 24 жовтня 2005 року за 24,2 млрд. грн. (4,81 мільярда доларів США) [58]. Очікувалося, що Mittal Steel профінансує придбання за рахунок власних грошових резервів і за рахунок позики в розмірі 3 мільярди доларів, узгодженої з Citigroup у Великобританії. Ціна перевищила прогнози аналітиків у 3 мільярди доларів [51], що зробило її найбільшою приватизаційною угодою в Україні та на території усього колишнього Радянського Союзу.

У 2006 році компанію було перейменовано на Mittal Steel Кривий Ріг (укр. ВАТ «Міттал Стіл Кривий Ріг»), пізніше в 2007 році після поглинання Arcelor компанією Mittal steel для утворення ArcelorMittal компанія була перейменована в ArcelorMittal Кривий Ріг.

Під час фінансової кризи кінця 2000-х років виробництво сталі скоротилося з 8,1 мільйона тон у 2007 році до 6,2 мільйона тон у 2008 році і до 5 мільйонів тон у 2009 році зі зниженням інших показників виробництва, бізнес отримав чистий збиток у 120 млн. грн. у 2009 році (з прибутку 4,7 млрд. грн. у 2008 році) [65]. У 2010 році рівень виробництва відновився до значень 2008 року.

За останні 14 років в Україні загальний обсяг інвестицій компанії склав 9,7 млрд. доларів США (4,85 млрд. доларів США - вартість придбання + 4,4 млрд. доларів США - інвестиції у розвиток виробництва).

Основні інвестиційні проекти (2006-2019) [65]:

- реконструкція коксових батарей №3 та №4 (199 млн. дол. США);
- реконструкція доменної печі №8 1 категорії (127 млн. дол. США);
- реконструкція кисневого блоку № 2 (45 млн. дол.);
- будівництво печі-ковша та машини безперервного розливання №1 (112 млн. дол. США);
- будівництво нової пакувальної лінії на заводі легких секцій №2 (16 млн. дол. США);
- реконструкція доменної печі №6 1 категорії (117 млн. дол. США);
- будівництво закачування пиловугільного вугілля на доменній печі № 9 (60 млн. дол. США);
- реконструкція коксових батарей № 5 та № 6 з впровадженням природоохоронних заходів та автоматизованої системи екологічного моніторингу (157 млн. дол. США);
- модернізація аглоцеху №2 (понад 180 млн. дол. США);
- будівництво двох нових машин безперервного лиття № 2 та № 3 (понад 160 млн. дол. США);
- реконструкція фабрики легкої секції № 250-4 (понад 60 млн. дол. США);
- будівництво нових газоочисних установок для базових кисневих печей №4, №5, №6 зі спалюванням СО та впровадження автоматизованої системи моніторингу навколишнього середовища (65 млн. дол. США);

– з 2008 до 2015 всього бл. 500 млн доларів інвестовано на поповнення старих дробарок, будівництво нових ділянок на збагачувальних фабриках (всього 3 секції), придбання нових кульових млинів, модернізацію транспортного парку та кар'єрного обладнання, відкриття нового горизонту на підземній шахті «Артем» (1 135 м), тощо.

За січень-вересень 2019 року капітальні та операційні інвестиції "АрселорМіттал Кривий Ріг" перевищили 282 млн. доларів. Усього у 2019 році вони перевищили 390 млн. доларів (рис. 2.5).

2017 рік - 6754,857 млн. грн.

- «АрселорМіттал Кривий Ріг» з 2017 р. здійснює реконструкцію агломераційного цеху №2. Вартість проекту – понад \$150 млн. Завершення проекту заплановано на 2020 р. Результатом реалізації проекту стане зниження викидів і газових викидів, підвищення продуктивності та надійності енерговитрат.

2018 рік - 9499,647 млн. грн.

- На шахті ім. Артема, що входить до «АрселорМіттал Кривий Ріг», введено в експлуатацію горизонт -1135 м з новим комплексом транспортування руди. Сума інвестицій – \$44 млн. Проведені роботи дають змогу збільшити видобуток залізної руди підземним способом.

2019 рік - 11605,000 млн. грн.

- АМКР у 2019 р. скоротив витрати на \$120 млн за рахунок впровадження системи управління виробництвом World Class Manufacturing.

2020 рік - 12553,995 млн. грн.

- ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» розробило план реконструкції та розвитку кар'єрів №2-біс і №3 гірничого департаменту для підтримки продуктивності з видобутку сирової руди 30 млн т на рік на період з 2020 року до кінця відпрацювання.
- ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» інвестує \$250 млн у будівництво нової фабрики огрудкування. Комбінат планує завершити оновлення агломераційного виробництва до 2023 року.

2021 рік - 34759,790 млн. грн.

- «АрселорМіттал» і Мінекономіки підписали меморандум про інвестиції. Підприємство має намір інвестувати \$1 млрд в екомодернізацію виробництва в рамках програми «Сталевий мільярд».
- ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» спрямував понад \$180 млн на екомодернізацію агломераційного цеху №2.

Рис. 2.5. Інвестиції "АрселорМіттал Кривий Ріг" за останні 5 років

Джерело: складено автором на основі [1; 65]

Незважаючи на значне падіння цін на металопродукцію, особливо у другому півріччі 2019 р., "АрселорМіттал Кривий Ріг" зберігає високий рівень інвестицій.

Зокрема, 2019 року компанія завершила реконструкцію малопрофільної фабрики № 250-4, в яку інвестувала понад 50 млн. доларів.

Крім того, проводяться гарячі випробування на новій машині безперервного розливу сталевий заготовки № 3, завершується робота СКМ-2 – загальна вартість цього проекту становить близько 144 млн. дол. Крім того, реконструкція другого агломераційного цеху не припиняється: три з шести агломераційних машин уже модернізовані, а на черзі четверта. Викиди пилу від кожної з шести агломераційних машин будуть зменшені на 250 тон на рік – сукупне скорочення становитиме близько 1500 тон на рік.

Також компанія буде електричну повітродувку виробництва Siemens (\$13 млн) і реалізує інші проекти для металургійного виробництва, на які припадає більша частина інвестицій.

Для свого гірничого відділу "АрселорМіттал Кривий Ріг" продовжує закуповувати масштабну гірничу техніку для видобутку руди та транспортування нового обладнання для дробильних і гірничозбагачувальних фабрик, а також шахт.

Крім того, "АрселорМіттал Кривий Ріг" продовжує реконструкцію другого агломераційного заводу вартістю \$170 млн, яку планують завершити до кінця 2022 року. Найбільше гірничо-металургійне підприємство України має намір виконати зобов'язання щодо скорочення промислових попит на навколишнє середовище, як і багато інших металургійних компаній (рис. 2.6.). На жаль, у відкритому доступі наявні дані лише станом на 2019 рік.

ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» («АрселорМіттал») у 2021 році інвестував понад 258 млн. грн. у розвиток Кривого Рогу та регіону. Серед основних напрямів інвестицій – охорона здоров'я, освіта, співпраця з місцевими громадами, розвиток міста [44].

На охорону здоров'я у 2021 році компанія виділила найбільше коштів – 158 млн. грн. За рік підприємство передало криворізьким лікарням три сучасні апарати штучної вентиляції легень, відремонтувало лор-центр у лікарні №2, а також продовжило будівництво нового онкологічного центру, в якому є ключовим інвестором.

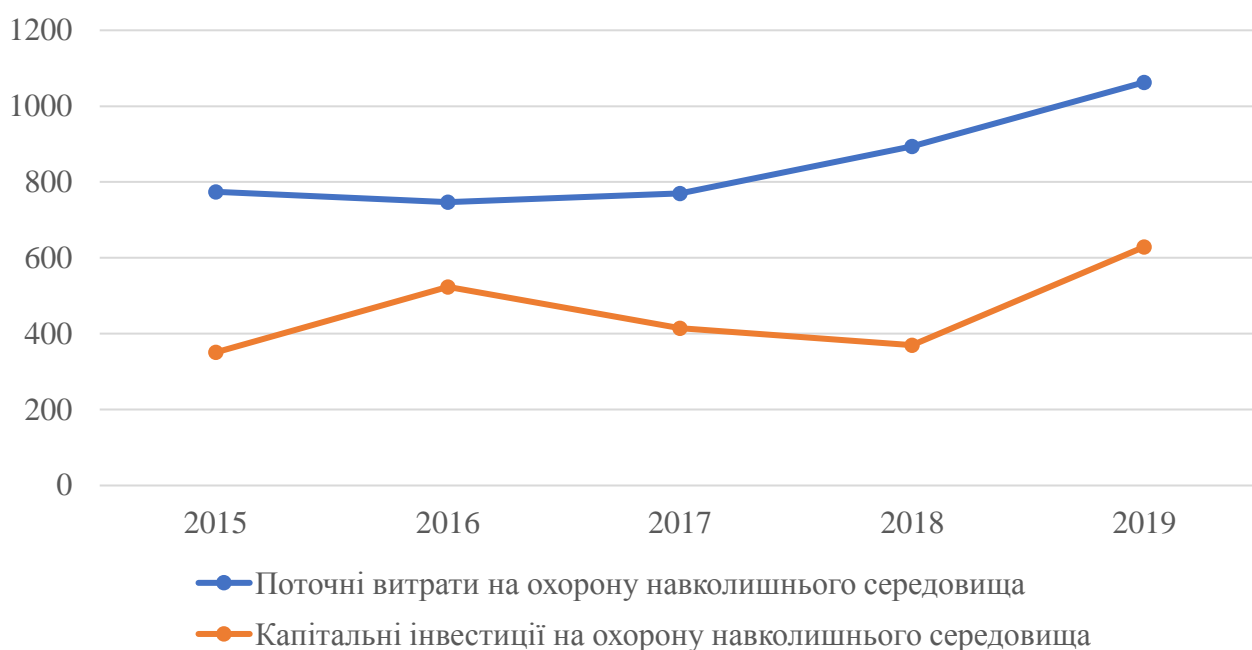

Рис. 2.6. Витрати на охорону навколишнього середовища суб'єктів господарювання протягом 2015-2019 рр., млн. дол.

Джерело: складено автором на основі [5]

На розвиток Кривого Рогу за рік було спрямовано 70 млн. грн. Напередодні Нового року на вулицях міста з'явилися святкові ілюмінації. Також силами підприємства вдалося оновити зовнішній вигляд районів міста, облаштувати трамвайну лінію та розпочати реконструкцію площі у Металургійному районі. Окрім цього компанія є генеральним спонсором баскетбольного клубу «Кривбас».

2021 року «АрселорМіттал» інвестував 23,5 млн. грн в освіту криворізьких студентів. У рамках проекту «Нова Фабрика» комбінат відібрав 300 студентів міських ВНЗ, оплачує їм навчання та гарантує роботу на новій фабриці обгорткування, що зараз будується. Крім цього, розпочато реконструкцію стадіону Криворізького національного університету [44].

На розвиток місцевих громад за підсумками року було виділено 7,1 млн. грн. Підприємство закупило новий автогрейдер для проведення дорожніх робіт, а також збудувало нову енергозберігаючу котельню для лікарні смт. Широке.

За підсумками січня-листопада 2021 року "АрселорМіттал" наростив податкові відрахування до бюджетів різних рівнів у 2,3 рази порівняно з аналогічним періодом минулого року – до 13,4 млрд. грн.

Також, наприкінці липня комбінат оголосив про намір підвищити зарплати всім співробітникам мінімум на 10% у два етапи: на 5% з 1 жовтня 2021 року та на 5% на початку другого кварталу 2022 року. З 1 жовтня зарплати було підвищено на 10% [44].

За підсумками 2020 року «АрселорМіттал» заплатив понад 6,5 млрд. грн. податків та зборів, що на 26,4% менше у порівнянні з 2019 роком. Станом на січень-жовтень 2021 року «АрселорМіттал» заплатив 251,3 млн. грн. за екологічний податок [10].

Таким чином, ми бачимо, що міжнародне інвестування в ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» покращило не лише весь металургійний ринок України, а й життя Кривого Рогу, на території якого компанія також інвестує власні кошти в покращення благоустрою та життя населення.

Наразі підприємство працює лише на третину своїх можливостей. Існує декілька варіантів розвитку. Перший – найбільш песимістичний – російські війська дійдуть до Дніпропетровської області, і тоді скоріше за все підприємство буде знищено, аналогічно до підприємств Донецької області. Другий варіант – оптимістичний – протягом війни підприємство продовжить свою роботу на наявних потужностях, а після війни вийде на повну потужність і зможе далі розвиватися.

2.3. Шляхи відновлення міжнародного інвестування в сектор металургійної промисловості України

Чималі розміри української території, диференціація українських регіонів за умовами соціально-економічного розвитку та інвестиційної привабливості, рівнем та структурою розвитку економіки неминуче призводять до диференціації політики

залучення іноземних інвестицій по регіонах країни. При цьому така диференціація складається (як і в багатьох інших країнах) за трьома напрямками:

- у ході розробки та реалізації регіональної політики влади, спочатку націленої на створення умов соціально-економічного розвитку окремих регіонів;

- за наявності чітко позначеної у документах диференціації по регіонах заходів підтримки підприємництва в рамках інших напрямів економічної політики, включаючи інвестиційну, промислову, інноваційну політики. Подібна диференціація зазвичай обумовлена або обмеженістю бюджетних коштів (або інших можливостей) повсюдної підтримки підприємництва або відсутністю об'єктивних умов для повсюдного розвитку тих чи інших видів діяльності;

- при прояві «регіональних наслідків нерегіональних рішень», коли диференціація заходів регіональної політики підтримки підприємництва у регіонах складається «стихійно», тобто спочатку не планується і навіть не аналізується.

Облік регіональних наслідків нерегіональних рішень, звичайно, важливий, але основне значення мають перші два напрямки. Необхідно враховувати, що межі різних напрямів регіональної політики практично розмиті. Особливо актуально це в нинішній українській ситуації, коли базові питання регіональної підтримки соціально-економічного розвитку регіонів опинилися у віданні Міністерства економічного розвитку України, що відповідає як мінімум і за інвестиційну політику. Тому на окремий розгляд заслуговує питання координації діяльності різних міністерств у їх роботі із залучення інвесторів. Причому у регіональній політиці залучення інвестицій на українську територію відмінності у відношенні до українських та іноземних інвесторів не дуже значущі. Найчастіше умови інвестування єдині, хоча є винятки. Так, існують обмеження для іноземних інвесторів щодо їхнього допуску до стратегічно важливих галузей та у прикордонні регіони. Водночас органами влади може проводитись робота із залучення саме закордонних інвесторів у «потрібні» галузі та регіони (в основному шляхом розвитку міжнародних контактів).

Базовим завданням подальшого розвитку регіональної політики залучення іноземних інвестицій в українські регіони є необхідність удосконалення статистичного обліку ПІІ, оскільки без розуміння реальної диференціації територій за масштабами залучених капіталовкладень завжди є ризики прийняття помилкових рішень.

Необхідність значних обсягів легального експорту прямих інвестицій з України, коли Україна є важливим джерелом фінансування розвитку економіки низки інших держав, досі викликає суперечки. Проте, всі розвинені держави є великими експортерами капіталу. Свого часу в багатьох країнах, у тому числі, наприклад, Німеччині чи Фінляндії, велися широкі громадські дискусії про масштаби та цілі вивезення за кордон інвестицій, поки не стало ясно, що інвестиційна експансія – це неминучий елемент для конкурентоспроможних національних компаній.

Нинішній етап розвитку двосторонніх відносин України із західними партнерами характеризується взаємним стримуванням, наявністю формальних та прихованих перешкод для розвитку міждержавних зв'язків та бізнесу. Наразі складність ситуації також пов'язана з агресією РФ на території України та військовими злочинами, внаслідок яких страждають не лише житлові будинки, а й критична інфраструктура, до якої також належить і металургійна галузь.

Незважаючи на дуже важливу роль ПІІ у зовнішньоекономічних зв'язках України, на наш погляд, для стимулювання зростання конкурентоспроможності українських ТНК на зовнішніх ринках насамперед необхідно наголошувати на внутрішні перетворення, оскільки інтернаціоналізація – для більшості фірм лише похідна від роботи на внутрішньому ринку. Зокрема, потрібна боротьба із надмірною монополізацією економіки та конструктивна взаємодія бізнесу та влади при розробці заходів державного регулювання.

Говорячи про підтримку ПІІ, експорт капіталу не слід розглядати у відриві від імпорту прямих інвестицій. Адже однією з найефективніших для національної економіки стратегій зарубіжної експансії є вбудовування українських ТНК у транскордонні ланцюжки створення доданої вартості за участю в окремих їх ланках

провідних світових ТНК (у тому числі в умовах відсутності пайової участі – наприклад, при створенні стратегічних альянсів). При цьому коло потенційних партнерів українських бізнесу розширюється у разі підвищення активності світових лідерів різних галузей біля України.

Незрозумілі багатьом іноземцям умови ведення бізнесу в Україні утримують потенційних інвесторів від вкладень в українську економіку. Одним з основних недоліків українського інвестиційного клімату є непередбачуваність економічної політики держави, яка дозволяє інвесторам з упевненістю планувати своєї діяльності в Україні. Інвестиції в українську економіку, вважають за кордоном, супроводжує високий рівень ризиків. Так, при цьому вони здатні принести підвищений прибуток порівняно з вкладеннями в економіку країн Заходу. Однак для стратегічних інвесторів, у приході яких зацікавлена Україна, важливими є не можливості спекулятивної гри, а стабільність умов ведення бізнесу та захищеність прав. Наприклад, важливим параметром інвестиційної привабливості є рівень оподаткування. Проблема України - не в розмірі податків, а їх надмірній кількості, складностях у визначенні податкової бази та частих змін у законодавстві.

Поряд з непослідовністю економічної політики, поліпшенню ділового клімату в Україні заважають адміністративний тиск на бізнес, погане виконання законів, високий рівень корупції, слабкий захист прав власників, бюрократизм, свавілля чиновників, недовіра до судової системи, низький рівень фактичної економічної свободи, слабкий облік думки населення. Високий рівень розвитку основних ринкових інститутів, що забезпечують перелив капіталу в економіці країни – фондового ринку, банківської, страхової та пенсійної системи, також є умовою активізації участі країни у транскордонному русі ПІІ та підвищення їх сприятливого впливу на національну економіку. Поки що українська фінансова система слабо справляється з основними функціями, які мають право очікувати від неї, – із забезпеченням міжгалузевого перерозподілу капіталу, залученням заощаджень населення та трансформацією в інвестиції. Необхідні поліпшення якості ділового середовища у банківському секторі, що включає такі заходи, як підвищення довіри до банківської системи в цілому та банків один до одного, а

також створення рівних умов конкуренції для всіх банків незалежно від форми власності. В якості проблеми фондового ринку в Україні іноземні учасники особливо виділяють недостатнє розкриття корпоративної інформації, трудомісткий процес реєстрації інвесторів, непрозорість регулювання.

Металургія – капіталомістка галузь. Тільки щоб залишатися на місці у довоєнний період, українській галузі було потрібно \$700 млн. на рік. Це сума необхідних вкладень у проекти підтримки нормального розвитку. Але ж усі розуміють, що якщо ти стоїш на місці – то деградуєш. Відповідно, щоб йти вперед, потрібно подвоювати цю суму.

У 2014 році холдинг «Інтерпайп» втратив ринок РФ, який генерував 45% продажу. Очевидним було рішення виходити нові ринки. Проте працюючи з ними компанія зіткнулася з тим, що їхня специфіка сильно відрізнялася від специфіки російського ринку. Якщо клієнтам з РФ були потрібні великі партії однотипного товару, то в Європі, Америці, на Близькому Сході велика частка замовлень — дрібні, з великою кількістю позицій та додатковими вимогами.

Після виходу на нові ринки кількість замовлень зросла в 10 разів, але стало зрозуміло, що "Інтерпайп", звикнувши до замовників із Росії, не вмів працювати за таких нових умов. Адже такі замовлення потребували іншого підходу до управління виробництвом. За старих підходів третина дрібних замовлень не виконувалася вчасно.

Вирішенням проблеми стало створення цифрового двійника всього процесу виробництва та логістики. Цифровий двійник — це єдина ІТ-система, в якій створено дублікат усіх виробничих процесів, від виплавки заготівлі до постачання готового товару замовнику, з усіма можливими варіантами подій. У цю ІТ-систему автоматично (завдяки QR-кодам) вносяться дані про сировину, заготівлю, деталі, готову продукцію. Це дає можливість будь-якої миті дізнатися, на якому етапі виконання замовлення, що відбувається з його елементами, де виникла проблема і так далі.

Результат — рівень виконання планів на замовлення зараз вищий за 97%, час на обробку замовлення зменшився вдвічі, на 40: зменшилася кількість запізнень щодо доставки [41].

По-перше, потрібно ліквідувати відставання, що накопичилося за останні п'ять років. У 2015-2019 роках. внаслідок випробувань, пов'язаних з військовою агресією, протекціонізмом та слабкими ринковими умовами, вітчизняні компанії відстали від конкурентів на \$2,2-2,5 млрд. Якщо не наростити обсяги інвестицій, ми назавжди залишимося на крок позаду наших конкурентів.

По-друге, для зміцнення позицій на міжнародному ринку нашим компаніям доцільно працювати за такими напрямками:

1. Лідерство з витрат. Українським металургійним підприємствам для зниження ризиків необхідно прагнути увійти до першого квартилю собівартості з усіх видів продукції. Це проекти, спрямовані на підвищення ресурсоемності та зростання продуктивності, у тому числі із застосуванням цифрових технологій. Наприклад, за рахунок проектів цифровізації «Метінвест» має намір щорічно заощаджувати \$50 млн. Упродовж десяти років цифрові технології активно впроваджує «Інтерпайп».

2. Збільшення частки продукції із високою доданою вартістю. Це стане джерелом зростання за умов стагнуючого попиту. Як приклад, проект будівництва стану холодної прокатки на Маріупольському меткомбінаті ім. Ілліча, розвиток проектів із виробництва преміальних труб на підприємствах «Інтерпайп», реконструкція дрібносортового стану на «АрселорМіттал Кривий Ріг».

3. Зміцнення переваг вертикальної інтеграції дасть галузі можливість розвивати свої сильні сторони (наявність власних запасів залізняку), а також адаптуватися до зростання потреби в брухті. Активність у всіх цих напрямках ми вже можемо спостерігати: проекти з виробництва DR-окатишів на ПівдГЗК, ЦГЗК, підприємства Ferrexpo.

По-третє, серйозним викликом даного десятиліття є декарбонізація, оскільки це передбачає повну розбудову виробничих процесів. Вітчизняна галузь потребує \$25 млрд. на наступні 20-30 років для досягнення вуглецевої нейтральності. Тут

ключова роль відводиться державі, оскільки екологічна політика стає чинником конкурентоспроможності виробників..

Тобто, проекти розвитку українські компанії активно впроваджують, коли ринок дає таку можливість. Можна чітко простежити, що інвестиції ГМК значно корелюють із світовими цінами. 2021 є найуспішнішим за останні 10-12 років, тому компанії активні в анонсуванні нових проектів, беруться за масштабні будівництва та модернізації. Однак тогорічні умови – «разова акція», яка може не повторитися більше ніколи, і розраховувати на підтримку «високого» ринку в довгостроковій перспективі не доводиться. Швидше за все, ринок за умов стагнації попиту створюватиме перешкоди.

Тому, щоб знизити залежність від ринкових факторів, забезпечити стійкість галузі та стабільно високі інвестиції, важлива системна політика, яка буде спрямована на:

- поліпшення інвестиційного клімату в Україні, проведення виваженої фінансової та монетарної політики;
- розвиток внутрішнього ринку металопродукції (інвестування у оновлення інфраструктури, розвиток ВПК, реалізацію програм лізингу чи компенсації відсоткових ставок для купівлі продукції українського машинобудування);
- реалізацію системної екологічної політики (створення умов прискорення декарбонізації, зокрема реформування системи екологічного оподаткування, запуск системи торгівлі парниковими квотами);
- протидія протекціонізму (торгова дипломатія, укладання двосторонніх торгових угод, активна позиція держави в антидемпінгових розслідуваннях).

Шлях до розвитку лежить лише через інвестиції. Найкращий час для інвестицій – учора. Відповідно, і необхідні умови мали бути вчора. Але краще почати сьогодні. Незважаючи на військові умови нинішньої України, важливо замислюватись стосовно майбутніх інвестицій в металургійний комплекс, так як за цим криється наше майбутнє.

Цілком ймовірно, що війна на території України триватиме ще не один місяць. Треба враховувати дану ситуацію, адже при ній підприємство буде працювати у скрутному стані, враховуючи брак палива, брак кадрів тощо. При цьому значно зростають ризики, що негативно впливає на діяльність підприємства. Тому слід розуміти, що можливе (хоча й мало ймовірне) знищення даного підприємства, як і будь-якого іншого, що знаходиться на території України. При цьому слід також розуміти, що після перемоги Україна матиме значно кращий інвестиційний потенціал. Тому якщо дане підприємство проіснує військовий час без втрат, то в майбутньому ситуація зміниться лише на краще.

Отримання міжнародних інвестицій можливе з боку західних держав в якості допомоги, спрямованої на відновлення української економіки. В такому випадку дані інвестиції надходять у вигляді грантів та матимуть визначене спрямування та контроль за його дотриманням. Крім того, компанія може отримувати ПІІ з боку приватних осіб та установ. Тоді дані інвестиції будуть направлені безпосередньо керівництвом компанії відповідно до їх планів та уподобань.

Але до запропонованих зарубіжними партнерами відновлювальних інвестиційних проектів слід підходити дуже обережно, щоб не зашкодити національній, економічній та екологічній безпеці.

ВИСНОВКИ

1. Інвестиції є вкладенням капіталу у всіх його проявах для отримання його зростання у майбутньому періоді, можливості отримати поточний дохід або вирішити певні соціальні завдання. Але зростання капіталу має достатньо компенсувати інвестору відмову від альтернативного використання своїх коштів. Інвестиційна політика є частиною загальної фінансової стратегії підприємства, що полягає у реалізації більш ефективних форм фінансових та реальних інвестицій для розширення економічного потенціалу господарської діяльності та досягнення вищих темпів його розвитку.

2. Протягом ХХІ століття основна тенденція міжнародного інвестування була пов'язана з формуванням глобального конкурентного середовища з позицій транснаціоналізації. До 2022 року кожна країна мала свої особливості та умови формування заощаджень, які вибиралися з урахуванням впливу на ВВП та на скориговані чисті заощадження, однак у 2022 році внаслідок російсько-української війни ситуація в більшості європейських країн світу може суттєво змінитися. Основна увага зараз приділяється процесу відновлення. Але проблема полягає не тільки в тому, щоб перезапустити економіку, а й у тому, щоб відновлення стало більш стійким та здатним краще протистояти майбутнім шокам.

3. Загалом ситуація в Україні призведе до глобального перерозподілу ПІІ в майбутньому. Україна – одна з небагатьох країн, яка забезпечує потреби металургійної галузі власними ресурсами. До них належать запаси залізної та марганцевої руди, флюсів, коксівного вугілля та інших мінеральних ресурсів. До найбільших металургійних підприємств України належать 19 металургійних підприємств, 12 трубних заводів, понад 20 метилових підприємств, а також понад 100 підприємств з переробки металобрухту та відходів. Світова практика демонструє, що вона відіграє велику роль у розвитку металургійної промисловості. Рішення щодо будівництва величезних металургійних планів приймаються на основі макроекономічних чи геополітичних цілей. Розвиток сировинної бази відбувається під контролем і за участю держави.

4. Металургійна промисловість України є однією з провідних вітчизняних галузей країни. За підсумками 2019 року Україна посідає 10-е місце у світі серед виробників чавуну та 13-те з виробництва сталі. Показники розвитку України за 2019 рік свідчать, що в порівнянні з минулими кризовими роками Україна повільно відновлює лідируючі позиції на світовому ринку серед найрозвиненіших країн. У 2021 році українські підприємства виробили 21,4 мільйонів тонн сталі, що на 3,6% більше, ніж у 2020 році. За цим показником Україна посіла 14-те місце у глобальному рейтингу виробників сталі. Вирішення проблем вітчизняної металургійної промисловості України в умовах глобальної конкуренції можливе лише шляхом подальшої консолідації металургійної галузі, створенням високотехнологічних виробництв у рамках інтегрованих структур. Подальший розвиток металургійних підприємств має здійснюватися шляхом посилення інноваційної складової виробництва, виготовлення продукції з високою доданою вартістю, орієнтації переважно на виробництво високоякісної сталі та спеціальної продукції, втілення енерго- та ресурсозберігаючих технологій. Тому одним із пріоритетних завдань металургії в Україні є підвищення інвестиційної привабливості всіх сегментів інвестиційного ринку і в першу чергу металургійних підприємств, оскільки вони мають високий потенціал для інноваційного розвитку.

5. Для дослідження впливу міжнародного інвестування в секторі металургійної промисловості України було обране ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг». Завод, придбаний у 2005 році компанією Mittal Steel, є одним із найважливіших підприємств в Україні та світовим виробником сталі. В Україні це найбільший виробник сталі як арматури, так і катанки. Також АрселорМіттал Кривий Ріг спеціалізується на виготовленні прорізів, кутників, планок та заготовок. Металургійний завод виробляє понад 6 тон сирої сталі, 5 тон прокату та 5,5 тон гарячого металу. Основні інвестиційні проекти (2006-2019): реконструкція коксових батарей №3 та №4 (199 млн. дол. США); реконструкція доменної печі №8 1 категорії (127 млн. дол. США); реконструкція кисневого блоку № 2 (45 млн дол.); будівництво печі-ковша та машини безперервного розливання №1 (112 млн. дол. США); будівництво нової пакувальної лінії на заводі легких секцій №2 (16 млн.

дол. США); реконструкція доменної печі №6 1 категорії (117 млн. дол. США); будівництво закачування пиловугільного вугілля на доменній печі № 9 (60 млн. дол. США); реконструкція коксових батарей № 5 та № 6 з впровадженням природоохоронних заходів та автоматизованої системи екологічного моніторингу (157 млн. дол. США); модернізація аглоцеху №2 (понад 180 млн. дол. США); будівництво двох нових машин безперервного лиття № 2 та № 3 (понад 160 млн. дол. США); реконструкція фабрики легкої секції № 250-4 (понад 60 млн. дол. США); будівництво нових газоочисних установок для базових кисневих печей №4, №5, №6 зі спалюванням СО та впровадження автоматизованої системи моніторингу навколишнього середовища (65 млн. дол. США); з 2008 до 2015 всього бл. 500 млн доларів інвестовано на поповнення старих дробарок, будівництво нових ділянок на збагачувальних фабриках (всього 3 секції), придбання нових кульових млинів, модернізацію транспортного парку та кар'єрного обладнання, відкриття нового горизонту на підземній шахті «Артем» (1 135 м), тощо.

6. Проекти розвитку українські компанії активно впроваджують, коли ринок дає таку можливість. Можна чітко простежити, що інвестиції ГМК значно корелюють із світовими цінами. 2021 є найуспішнішим за останні 10-12 років, тому компанії активні в анонсуванні нових проектів, беруться за масштабні будівництва та модернізації. Однак тогорічні умови – «разова акція», яка може не повторитися більше ніколи, і розраховувати на підтримку «високого» ринку в довгостроковій перспективі не доводиться. Швидше за все, ринок за умов стагнації попиту створюватиме перешкоди. Шлях до розвитку лежить лише через інвестиції. Найкращий час для інвестицій – учора. Відповідно, і необхідні умови мали бути вчора. Але краще почати сьогодні. Незважаючи на військові умови нинішньої України, важливо замислюватись стосовно майбутніх інвестицій в металургійний комплекс, так як за цим криється наше майбутнє.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. АрселорМіттал Кривий Ріг. *GMK Center*. URL: <https://gmk.center/ua/manufacturer/arselormittal-krivij-rig/>
2. АрселорМіттал Кривий Ріг. *You Control*. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/24432974/
3. Бланк І.А. Інвестиційний менеджмент: навчальний курс. Київ: Ніка-Центр, 2014
4. Бураковський І.О. Теорія міжнародної торгівлі: [навч. посіб.]. К.: Основи, 2010. 240 с.
5. Витрати на охорону навколишнього природного середовища суб'єктів господарювання у 2019 році. *GMK Center*. URL: <https://gmk.center/ua/infographic/metalurgiya-istotno-viperedzhaie-inshi-galuzi-za-vidatkami-na-ekologiju/>
6. Вороніна А.В., Єфимова Я.Д. Залучення інвестицій для інноваційного розвитку металургійного підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. № 3. С. 103-107
7. Глобальное экономическое развитие: тенденции, асимметрии, регулирование : [монография]. Д. Лукьяненко [и др.] ; под науч. ред. проф. Д. Лукьяненко, А. Поручника, В. Колесова. К.: КНЭУ, 2013. С. 466.
8. Данілов О.Д., Іванишина Г.М., Чумаченко О.Г. Інвестування: [навч. посіб.] К. : «Комп'ютерпрес», 2007. 887с.
9. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
10. Екологічний податок: хто сплатив найбільше у 2021 році. *Слово і діло*. 2021. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/01/27/infografika/finansy/ekolohichnyj-podatok-xto-splatyv-najbilshe-2021-roczy>
11. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т.1 /Редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. К.: Видавничий центр "Академія", 2000. 864 с.
12. Єфименко. *Ліга.нет*. URL: <https://file.liga.net/companies/tatyana-efimenko>

13. Зборовська О.М. Деякі питання формування стратегії розвитку металургійних підприємств. *Вісник Запорізького національного університету*. 2014. №4. С. 5-12
14. Китай продовжує дотримуватись своєї подвійної позиції. *Укрінформ*. 2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3416706-kitaj-prodovzue-dotrimuvatis-svoei-podvijnoi-pozicii.html>
15. Кількість у світі «єдинорогів» - стартапів вартістю понад \$1 млрд – зросла цього року на 80%. *Mind*. 2021. URL: <https://mind.ua/news/20234748-kilkist-u-sviti-edinorogiv-startapiv-vartistyu-ponad-1-mlrd-zrosla-cogo-roku-na-80>
16. Коваль В.В., Кривоногова І.Г., Мужайло В.Д. Підвищення інноваційно-інвестиційної активності підприємств металургійної галузі України. *Економіка і суспільство*. 2017. № 11. С. 238-243
17. Козенков Д. Є., Цимбалюк О.В. Аналіз стану чорної металургії України: сучасні проблеми та шляхи розвитку. *Ефективна економіка (Електронне наукове фахове видання)*. 2013. № 8.
18. Коломіна М.Є. Сутність та вимір інвестиційних ризиків. *Фінанси*. 2013. № 4
19. Костюк О.О. За підсумками 2015 року Україна залишилася у ТОП-10 світових виробників сталі. URL: http://zaxid.net/news/showNews.do?za_pidsumkami_2015_roku_ukrayina_zalishilasya_u_top10_svitovih_virobnikiv_stali&objectId=1380378.
20. Крупка Я.Д. Прогресивні методи оцінки та обліку інвестиційних ресурсів. Тернопіль: Економічна думка, 2009. 354 с.
21. Кулик І.М. Сучасний стан та основні фактори розвитку чорної металургії в Україні. *Бізнес Інформ*. 2012. № 5. С. 118
22. Макаруха З.М. Правова характеристика «зовнішнього виміру» простору, свободи, безпеки та юстиції Європейського Союзу. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2010. № 2. С. 379-387
23. Мароне Дж. Монополії процвітають, коли беззубий державний уклін поклоняється магнатам. *Київпост*. 2010. URL:

- <https://www.kyivpost.com/article/content/business/monopolies-thrive-as-toothless-state-bows-to-mogul-62087.html>
24. Міжнародні фінанси : підручник . Розділи 2,5,14. / О.М.Мозговий, Т.В.Мусієць, Л.В.Руденко-Сударєва та ін. ; за наук.ред. д.е.н.,проф.. О.М.Мозгового. – К.:КНЕУ, 2015. – 515 с.
 25. Небилиця В.С., Пригара І.О., Новикова І.В. Оцінка інвестиційної привабливості галузі на прикладі металургійної промисловості України. *Приазовський економічний вісник*. 2017. № 5. С. 176-180
 26. Офіційний веб-сайт Метінвест. URL: www.metInvestholding.com/
 27. Руденко Л.В. Прогностична оцінка і аналіз діяльності транснаціональної корпорації у векторі глобального стратегічного управління. // *Регіональні перспективи*. №4(11), 2000,с.87-91.
 28. Руденко Л.В. Бровков С.М. Проблеми інтеграції банківського і корпоративного капіталу в умовах глобалізації економіки. // *Банківська справа*. №2(44), 2002, с.37-41.47.
 29. Руденко Л.В.. Лук'яненко Д.Г., Мозговий О.М та ін Міжнародна інвестиційна діяльність: Навч.-метод. посіб. для самост. вивчення дисципліни / За ред. д-ра екон. наук, проф. Л.В. Руденко - К.: КНЕУ, 2007.-168 с.
 30. Санкції. Як світ карає Росію за вторгнення в Україну. *Ліга. Бізнес*. 2022. URL: <https://biz.liga.net/ua/all/all/chronicle/sanktsii-zayavleniya-obeschaniya-kak-mir-reagiruet-na-priznanie-ordlo-rossiye-obnovlyaetsya>
 31. Скоробагатова Н.Є. Оцінка інвестиційної привабливості металургійної галузі України. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/4947/1/31.pdf>
 32. Точилін В.О. Вертикально-інтегровані структури гірничо-металургійного комплексу України: стан та напрямки розвитку. URL: http://www.ief.org.ua/Arjiv_EP/Tochilin_Venger308.pdf.
 33. Точилова В.О. Ринки реального сектора економіки України в інституціональному середовищі СОТ: кон'юнктура та інтеграція. 2012. К.: НАН України, Інститут економіки та прогнозування.

34. Транснаціоналізація і конкурентний розвиток національних економік : теорія і практика країн, що розвиваються: Монографія / Л.Руденко-Сударєва, В.Токар, Ю.Ткаченко, І. Келару, В.Руденко, І.Шаповал, / за наук. редакцією д.е.н., професора Руденко-Сударєвої Л.В. - Ніжин.: Видавництво «Аспект поліграф», 2014. - 568с.
35. Україна зберегла позиції в світовому металургічному рейтингу. *Укрінформ*. 2019. URL: <https://www.ukrinform.ru/rubric-economy/2844664-ukraina-sohranila-pozicii-v-mirovom-metallurgiceskom-rejtinge.html>
36. Українська металургія у 2021 виробила на 3,6% більше сталі та посіла 14 місце за показником у світі. *Економічна правда*. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/01/29/681904/>
37. Українська металургія: сучасні виклики і перспективи розвитку: моногр. / А.В. Амоша, в. І. Большаков, А. А. Мінаєв, Ю. С. Залознова, Л. А. Збаразская, Ю. В. Макогоні ін.; НАН України, Інститут економіки промисловості. Донецьк, 2013. 114с.
38. Хижняк О.С. Сучасний стан металургічних підприємств України: проблеми і перспективи розвитку. *Молодий вчений*. 2017. № 5. С. 762-767
39. Чи є сплата за російський газ у рублях порушенням санкцій ЄС. *Deutsche Welle*. 2022. <https://www.dw.com/uk/chy-ye-splata-za-rosiiskyi-haz-u-rubliakh-porushenniam-sanktsii-yes/a-61660677>
40. Чистий прибуток «Криворіжсталі» склав 2012,610 млн. грн. *Укррудпром*. 2005. URL: <https://ukrrudprom.com/news/nhy140605.html>
41. Что делает украинский бизнес, чтобы обогнать конкурентов: опыт Метинвест Диджитал, Кернел, Интерпайп, Аequo. URL: <https://businessviews.com.ua/ua/digital-transformation/id/chto-delaet-ukrainskij-biznes-chtoby-obognat-konkurentov-opyt-metinvest-kernel-interpajp-aequo-2284/>
42. Швець В. Я. Моделювання процесів використання внутрішніх резервів підприємств металургійної галузі. 2013. Черкаси: Національний університет ім. Б. Хмельницького

43. Які українські промислові підприємства знищила Росія під час війни. *InVenture*. 2022. URL: <https://inventure.com.ua/news/ukraine/kakie-ukrainskie-promyshlennye-predpriyatiya-unichtozhila-rossiya-vo-vremya-vojnuy>
44. ArcelorMittal invested €258 million in Kryvyi Rih's development in 2021. *GMK Center*. 2022. URL: <https://gmk.center/en/news/arcelormittal-invested-258-million-in-kryvyi-rih-s-development-in-2021/>
45. ArcelorMittal в першому кварталі знизив випуск сталі на 7,4%. *GMK Center*. 2022. URL: <https://gmk.center/ua/news/arcelormittal-u-pershomu-kvartali-znyzyv-vypusk-stali-na-7-4/>
46. Chesbro, H. (2008). *Opening a business model*. Moscow: Generation.
47. December 2021 crude steel production and 2021 global crude steel production totals. *World steel association*. 2022. URL: <https://worldsteel.org/media-centre/press-releases/2022/december-2021-crude-steel-production-and-2021-global-totals/>
48. Emerging Market Allocations - How Much to Own? URL: https://www.pro-bass-guide.com/im/publication/insights/articles/article_howmuchtoown_en.pdf
49. FDI stocks. *OECD*. URL: <https://data.oecd.org/fdi/fdi-stocks.htm>
50. Forbes. *Official web-site*. URL: <https://www.forbes.com/>
51. Forbes. URL: <https://www.forbes.com/>
52. Foreign direct investment, net inflows (BoP, current US\$). *World Bank*. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.CD.WD?end=2020&start=2011>
53. Global Macro Perspectives - October 2020. URL: <https://www.alliancebernstein.com/gb/en-gb/financial-intermediary/insights/economic-perspectives/global-macro-perspectives-october-2020.html>
54. Housing Prices Continue to Soar in Many Countries Around the World. *IMF Blog*. 2021. URL: <https://blogs.imf.org/2021/10/18/housing-prices-continue-to-soar-in-many-countries-around-the-world/>
55. Inflation, consumer prices (annual %). *World Bank Data*. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG?end=2021&start=2012>

56. Labor force, total. *World Bank Data*. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/SL.TLF.TOTL.IN>
57. Mahrupova, Z.M. (2010). The methodology of project management of the innovative development of the metallurgical complex. Doctor's thesis
58. Monopolies thrive as toothless state bows to moguls. *Kyiv Post*. 2010. URL: <https://www.kyivpost.com/article/content/business/monopolies-thrive-as-toothless-state-bows-to-mogul-62087.html>
59. Nielsen National TV View (NNTV). *Official web-site*. URL: <https://www.nielsen.com/us/en/client-learning/tv/national/nntv/>
60. Obukhovskiy, V.V.(2007). Theory of International Economic Integration. *Economy of XXI century*. 1, 11-15
61. Official site of World Steel Association. URL: <https://www.worldsteel.org/>.
62. Precious and Industrial Metals. *Bloomberg*. URL: <https://www.bloomberg.com/markets/commodities/futures/metals>
63. Rudenko-Sudarieva L.V., Yu.A.Shevchenko. TNCS” international investmen in the innovative and technological development of host countries. *Management of modern socio – economic systems. – Collective monograph – Vol.2*. Lithuania: Izdevnieciba “Baltia Publishin”, 2017. – P. 240-255.
64. Rudenko-Sudarieva, Larysa V.; Shevchenko, Yuliia A.. Factors for the Formation of Adjusted Net Savings in the People's Republic of China. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*, (SCOPUS, EconLit, ProQuest, CEEOL, EBSCO, CABELL'S Directories and REPEC databases) [S.l.], v. 10, n. 8, p. 2497 – 2506, dec. 2019. ISSN 2068-696X. Available at: <https://journals.aserspublishing.eu/jarle/article/view/5295>
65. Smarter steels for people and planet. *ArcelorMittal*. URL: <https://corporate.arcelormittal.com/>
66. The Top Ten Trends of 2021. *Americas Capital Investments*. URL: <https://en.americas-capital.com/blog1/the-top-ten-trends-of-2021>
67. U.S. Consumer Confidence Weakens in February. *Haver Analytics*. URL: <https://www.haver.com/>

68. U.S. Treasury economist sees inflation pressures easing if pandemic recedes. *Reuters*.
URL: <https://www.reuters.com/business/finance/us-treasury-economist-sees-inflation-pressures-easing-if-pandemic-recedes-2022-01-31/>
69. Ukraine Since the Orange Revolution: A Business and Investment Review. URL:
https://books.google.com.ua/books?id=Kpgd8Rz_ZasC&pg=PR15&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
70. United Nations. Peace, dignity and equality on a healthy planet. *Official web-site*.
URL: <https://www.un.org/en/>
71. Weakness in Investment Growth. *World Bank Group*. URL:
<https://documents1.worldbank.org/curated/en/267921488463293454/pdf/WPS7990.pdf>
72. World Investment Report 2021. *UNCTAD*. URL:
https://unctad.org/system/files/official-document/wir2021_overview_en.pdf

ДОДАТКИ

Додаток А

Бухгалтерська звітність за 2019-2020 рр., тис. грн.

АКТИВИ	Код	2020	2019	2018
Нематеріальні активи	1000	380563	338643	296723
первісна вартість	1001	697391	629746	562101
накопичена амортизація	1002	316828	291103	265378
Незавершені капітальні інвестиції	1005	5924460	12553995	19183530
Основні засоби	1010	51996100	47757468	43518836
первісна вартість	1011	118481756	107199484	95917212
знос	1012	66485656	59442016	52398376
Інвестиційна нерухомість	1015	2635	12679	22723
первісна вартість	1016	7638	59186	110734
знос	1017	5003	46507	88011
I.Всього необоротних активів	1095	58303758	60662785	63021812
Запаси	1100	7438127	9948534	12458941
Виробничі запаси	1101	3426006	4142053	4858100
Незавершене виробництво	1102	2833168	4342095	5851022
Готова продукція	1103	1178953	1464386	1749819
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	19143229	22080986	25018743
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	253113	153253	53393
з бюджетом	1135	1935478	3195554	4455630
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	332855	665710
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	306075	337117	368159
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	1429	2858
Гроші та їх еквіваленти	1165	867691	1005218	1142745
Готівка	1166	6	14	22
Рахунки в банках	1167	867685	1005204	1142723
Інші оборотні активи	1190	102085	159545	217005
II.Всього оборотних активів	1195	30045798	36881636	43717474
БАЛАНС	1300	88349556	97544421	106739286

Продовження Додатку А

ПАСИВИ	Код	2020	2019	2018
Зареєстрований (пайовий капітал)	1400	3859533	3859533	3859533
Додатковий капітал	1410	26321103	26813859	27306615
Накопичені курсові різниці	1412	26321103	26813859	27306615
Резервний капітал	1415	578930	578930	578930
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	30119720	29378818	28637916
I.Всього власного капіталу	1495	60879286	60631140	60382994
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	2365594	3133782	3901970
Пенсійні зобов'язання	1505	2846473	2183668	1520863
Довгострокові кредити банків	1510	2327942	3047624	3767306
Інші довгострокові зобов'язання	1515	497962	372022	246082
Довгострокові забезпечення	1520	1566615	1404404	1242193
II.Всього довгострокових зобов'язань і забезпечень	1595	9604586	10141500	10678414
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	2581278	2209245	1837212
товари, роботи, послуги	1615	8196186	9998745	11801304
розрахунками з бюджетом	1620	596609	136815	-322979
у тому числі з податку на прибуток	1621	353940	0	-353940
розрахунками зі страхування	1625	165625	156758	147891
розрахунками з оплати праці	1630	780690	738520	696350
за одержаними авансами	1635	486261	329240	172219
за розрахунками з учасниками	1640	0	10765807	21531614
Поточні забезпечення	1660	8257	7786	7315
Інші поточні зобов'язання	1690	5050778	2428865	-193048
III.Всього поточних зобов'язань і забезпечень	1695	17865684	26771781	35677878
БАЛАНС	1900	88349556	97544421	106739286

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Назва показника	Код	2020	2019	2018
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	63496684	62409226	61321768
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	58845530	63503128	60160726
Валовий: прибуток	2090	4651154	0	1161042
Валовий збиток	2095	0	1093902	0
Інші операційні доходи	2120	324998	1021585	1718172
Адміністративні витрати	2130	2159849	2567827	2275805
Витрати на збут	2150	48092	63169	55674
Інші операційні витрати	2180	701915	47025	48652
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	2066296	0	499083
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	0	2750338	0
Інші фінансові доходи	2220	22373	572180	121987
Фінансові витрати	2250	1240995	525124	190747
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	847674	0	430323
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	0	2703282	
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	106772	438050	54203
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	740902	0	376120
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	0	2265232	

ЗВІТ ПОДІБНОСТІ

Дата звіту 6/6/2022
Дата редагування —

Звіт не був оцінений.

метадані

Заголовок

Розвиток міжнародного інвестування в секторі металургійної промисловості України

Автор

Муренко Вікторія Андріївна

Науковий керівник

д.е.н., проф. Руденко-Сударова Л.В.

Інститут

кафедра міжнародних фінансів

Перелік можливих спроб маніпуляцій з текстом

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в текст можуть говорити про можливі маніпуляції з текстом.

Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		3
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		260

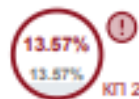
Обсяг знайдених подібностей

Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

12162

Кількість слів

92223

Кількість символів

Подібності за списком джерел

Прочитуйте список та аналізуйте, особливо, фрагменти, які перевищують КП 2 (позначено жирним шрифтом). Скористайтеся посиланням "Позначити фрагмент" та перевірте, чи є вони короткими фразами, розподіленими в документі (випадковій схожості), численними короткими фразами поруч з іншими (мозаичний плагіат) або великими фрагментами без зазначення джерела (прямий плагіат).